

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Dimitrij Kolar

Kitajsko – afriško strateško partnerstvo

Diplomsko delo

Ljubljana, 2008

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Dimitrij Kolar

Mentorica: izr. prof. dr. Maja Bučar

Kitajsko – afriško strateško partnerstvo

Diplomsko delo

Ljubljana, 2008

Zahvala

Mikiju, Tariku in Boštjanu, brez iskrene podpore in pomoči katerih ne bi nikoli bilo te naloge.

In vsem dobrim ljudem.

Dimitrij, 15. december 2008

Kitajsko - afriško strateško partnerstvo

Od države, zaznamovane z dediščino stoletne kolonialne preteklosti, ki je ob začetku ekonomskih reform Komunistične partije pod vodstvom Denga Xiaopinga leta 1978 beležila znatno višjo raven revščine kot Podsaharska Afrika, do drugega svetovnega gospodarstva glede na pariteto kupne moči v manj kot treh desetletjih – tako bi lahko poimenovali kitajski gospodarski čudež, ki se kljub napovedanemu upočasnjevanju gospodarske rasti očitno ne bo odrekel naslovu prvega svetovnega gospodarstva, ki ga strokovnjaki napovedujejo za leto 2013. Zavedajoč se, da za trajen razvoj nujno potrebuje surovine, je Kitajska z nekaterimi drugimi celinami sklenila strateška partnerstva. Namen pričujočega dela je pod drobnogled vzeti vseobsegajoče strateško partnerstvo, ki ga je Ljudska republika sklenila s črno celino ter skozi njegovo analizo pokazati, da napredek ne temelji izključno na neenakopravnih gospodarskih, političnih in siceršnjih razmerjih kot dosedanji paradigmi odnosov Sever – Jug oziroma industrijskih držav Zahoda v odnosu do Tretjega sveta.

Ključne besede: reforme, gospodarska rast, strateško partnerstvo, Kitajska, Afrika

China – Africa Strategic Partnership

From the nation, tagged by the legacy of the centenary colonial past that used to be substantially poorer than Sub-Saharan Africa at the beginning of the Communist Party reform under the direction of Deng Xiaoping back in 1978 to the second largest global economy by the purchase power parity index – that's how we could designate Chinese economic miracle that shows no intention to – despite the global economic growth slowdown forecasts - renounce to win the title of first global economy, declared for 2013 by the experts. Being well conscious of how the need for raw materials determines its enduring development China has signed strategic partnerships with some of the Continents. The intention of the present thesis is to examine closely the all-embracing strategic partnership that People's Republic concluded with the Black Continent and by analyzing it to demonstrate that the advancement is not inevitably based upon unequal economic, political and other relations as a so far attempted paradigm of the North – South relations, or relations of the industrial countries of the North in their relation towards the Third World respectively.

Key words: reforms, economic growth, strategic partnership, advancement, Africa, China

KAZALO

1 Uvod.....	11
2 Zgodovinski prikaz odnosov med Kitajsko in Afriko.....	12
2.1 <i>Sodobna zgodovina Kitajske.....</i>	<i>12</i>
2.2 <i>Sodobna zgodovina afriškega kontinenta.....</i>	<i>15</i>
2.3 <i>Odnosi med civilizacijo Osrednjega cesarstva in afriškim kontinentom skozi zgodovinsko perspektivo in geneza strateškega partnerstva.....</i>	<i>16</i>
2.4 <i>Najpomembnejše diplomatsko srečanje Kitajske in Afrike v zgodovini.....</i>	<i>18</i>
3 Politično sodelovanje.....	21
3.1 <i>Osnovanje Foruma za sodelovanje.....</i>	<i>21</i>
3.2 <i>Doktrina nevmešavanja.....</i>	<i>22</i>
4 Gospodarsko sodelovanje.....	23
4.1 <i>Nadaljnji koraki k utrjevanju strateškega partnerstva.....</i>	<i>23</i>
4.2 <i>Tretja ministrska konferenca v Pekingu in sprejem Akcijskega načrta za obdobje 2007 – 2009.....</i>	<i>25</i>
5 Druge ravni sodelovanja.....	26

6 Obdobje od leta 1700 do uvedbe reform 1978.....	28
6.1 Kitajska razvojna pot.....	28
6.2 Pot gospodarske reformacije je tlakovana.....	30
6.3 Vodilna gospodarska sila prihodnosti.....	35
7 Razvoj sodelovanja z Afriko.....	38
7.1 Kitajsko oziranje za strateškimi partnerji.....	38
7.2 Strateško partnerstvo prinese obojestranske koristi.....	41
8 Sklep.....	46
9 Literatura.....	49
10 Priloge.....	55
<i>Priloga A: Kitajska pomoč po državah.....</i>	<i>55</i>

SEZNAM GRAFOV

Graf 1.1: Deleži BDP 1700 – 2003 (v %)	13
Graf 6.1: Rast bruto družbenih proizvodov po obdobjih (v %)	29
Graf 6.2: Primerjava BDP po pariteti kupne moči (PPP) 2008 (v mlrd. US\$)	30
Graf 6.3: Tuje neposredne investicije – bruto vrednosti (milijarde US\$)	31
Graf 6.4: Makroekonomski kazalci 2004 – 2008 (milijarde US\$ in %)	32
Graf 6.5: Razvojni cilji tisočletja (MDG) 1990 – 2007	33
Graf 6.6: Izdatki centralne vlade 1978 – 2003 (v milijardah RMB)	34
Graf 6.7: Trgovinska bilanca 1978 – 2006 (v milijonih US\$)	35
Graf 6.8: Devizne rezerve LR Kitajske (milijarde US\$)	36
Graf 6.9: Trgovinska bilanca LR Kitajske (milijarde US\$)	37
Graf 7.1: Uvoz surove nafte 1990 – 2007 (v milijonih US\$)	39
Graf 7.2: Menjava Afrika – Kitajska 2000 – 2006 (mlrd. US\$ in %)	40
Graf 7.3: Trgovinska bilanca Kitajska – Afrika 2000 – 2006 (rast v %)	41
Graf 7.4: Afriški izvoz na Kitajsko v letu 2006 - struktura v %	42
Graf 7.5: Afriški uvoz s Kitajske 2006 - struktura v %	43
Graf 7.6: Rast bruto domačega proizvoda afriških gospodarstev (v %)	44

Graf 7.7: Afriški izvoz na Kitajsko 2000 – 2006 (milijarde US\$).....45

SEZNAM KRATIC

AU	Afriška Unija
BDP	Bruto domači proizvod
BND	Bruto nacionalni dohodek
CADFund	<i>China – Africa Development Fund</i> (Kitajsko – afriški razvojni sklad)
CDB	<i>China Development Bank</i> (Kitajska razvojna banka)
CIGI	<i>The Centre for International Governance Innovation</i> (Center za inovacije v mednarodnem vodenju)
DVR	Dežele v razvoju
EU	Evropska unija
FOCAC	<i>Forum on China – Africa Cooperation</i> (Forum za kitajsko – afriško sodelovanje)
GNEP	<i>Global Nuclear Energy Partnership</i> (Globalno partnerstvo za jedrsko energijo)
GS OZN	Generalna skupščina OZN
IMF	<i>International Monetary Fund</i> (Mednarodni denarni sklad)
LR	Ljudska republika
MDG	<i>Millenium Development Goals</i> (Razvojni cilji tisočletja)
NEPAD	<i>New Partnership for Africa's Development</i> (Novo partnerstvo za afriški razvoj)
OAE	Organizacija afriške enotnosti
ODA	<i>Official Development Assistance</i> (Uradna razvojna pomoč)

OECD	<i>Organization for Economic Cooperation and Development</i> (Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj)
OZN	Organizacija združenih narodov (<i>United Nations</i>)
PPP	<i>Purchase Power Parity</i> (Pariteta kupne moči)
PWC	PriceWaterhouse& Coopers
TNI	Tuje neposredne investicije
UNCOMTRADE	Agencija OZN za trgovino
UNIDO	Agencija OZN za industrijski razvoj
US\$	Ameriški dolar
VS OZN	Varnostni svet OZN
WB	<i>World Bank</i> (Svetovna banka)
WTO	<i>World Trade Organization</i> (Svetovna trgovinska organizacija)
ZDA	Združene države Amerike (<i>United States of America</i>)

1 Uvod

Cilj diplomske naloge je analizirati strateško partnerstvo med Kitajsko in državami afriške celine ter prikazati nove smeri razvoja mednarodnega sodelovanja v širšem globalnem kontekstu, ki ne temelji na dosedanjem neenakopravnem vzorcu dvostranskih odnosov.

Hipoteza, ki jo bom poskušal v diplomskem delu preveriti, se glasi:

Kitajska gospodarska rast predstavlja priložnost za gospodarski napredek tudi drugih držav v razvoju. V tej luči je za afriški gospodarski razvoj zelo pomemben gospodarski uspeh Kitajske.

Analiza dosedanjih političnih in ekonomskih razmerij ter njihova umestitev v čas in prostor in izdelava splošnih projekcij gospodarsko-političnih dejavnikov v prihodnosti in njihova sinteza predstavljajo uporabljeno **metodologijo**, s pomočjo katere bom poskusil dokazati zgoraj navedeno hipotezo.

Naloga je razdeljena na tri tematsko ločene temeljne razdelke. **Prvi del** skozi zgodovinsko perspektivo opisuje položaj obeh v nalogi obravnavanih geografskih celot; z navajanjem dejstev poskuša zadevo kronološko in lokacijsko definirati ter bralcu pomagati pri razumevanju in umeščanju kasnejših tematskih sklopov v globalni kontekst. Sestavljen je iz uvoda in treh temeljnih poglavij in predstavlja deskriptivni element diplomskega dela.

Drugi sklop v operativnem smislu služi kot osrednji del, saj bralca poglobljeno seznanja z za nalogo bistvenimi makroekonomskimi parametri in mu kot takšen nudi možnost nepogrešljive komparacije v času in prostoru; podatkovno je najzahtevnejši, analitičen del naloge.

Zaključni del predstavlja hermenevtični segment; s pomočjo v analitičnem delu nanizanih dejstev in s sklepanjem nanje interpretira in dokazuje v začetku postavljeno vodilno hipotezo.

2 Zgodovinski prikaz odnosov med Kitajsko in Afriko

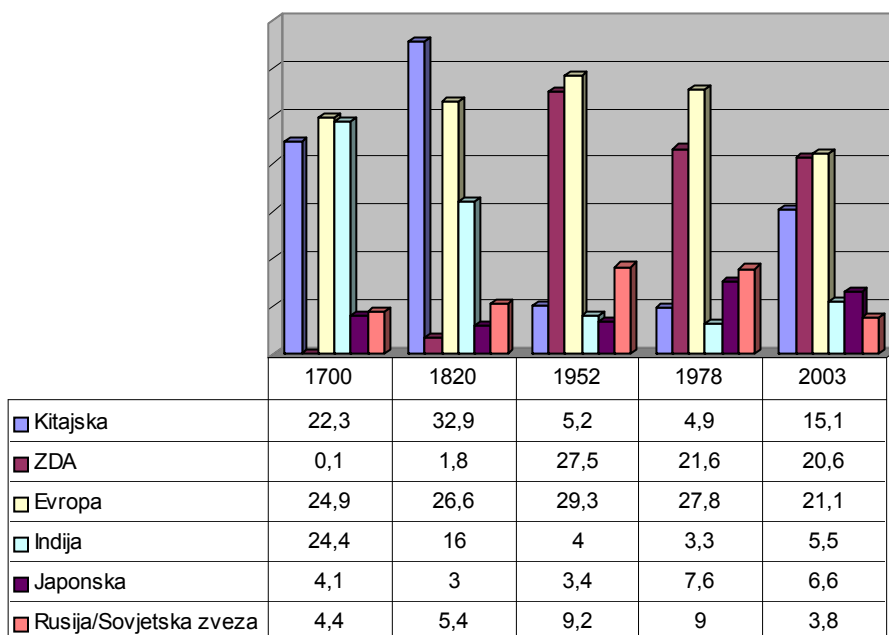
2.1 Sodobna zgodovina Kitajske

Stoletja sta Kitajska in njen narod predstavljala vodilno civilizacijo, ki je prehitevala ostali svet v znanosti in umetnosti, Kitajci pa vse do danes veljajo za narod z najdaljšo neprekinjeno tradicijo državnosti. Ob vdoru kolonialnih sil sredi 19. stoletja, med katerimi so prednjačili Britanci, je bila Kitajska formalno suverena država, ki je imela »svojo monarhijo, politično upravo in jasno definirano državnost« (Južnič 1978, 25), vendar so ji »kolonialne sile /.../ ob pešanju njene dejanske moči in organiziranosti vsiljevale vedno več neenakopravnih pogodb, ki so se imenovale tudi *koncesije*. Dobile so pravico do določenih baz znotraj kitajskega ozemlja, do eksteritorialnosti svojih gospodarskih podjetij, do graditve železnic in podobno« (Južnič 1978, 25). Na ta način so bili ustvarjeni pogoji in možnosti za kolonialno trganje Kitajske, čeprav le-ta kljub številnim kolonialnim dejavnikom, ki so delovali na njenem ozemlju, nikoli ni prešla pod neposredno kolonialno oblast. »Kolonialne sile so zagospodarile nad Kitajsko, njeno zunanjo trgovino in dejansko determinirale njeno odvisnost. To se je zgodilo kljub formalnemu nadaljevanju velikega kitajskega cesarstva, ki je imelo lastno državno strukturo in politične ustanove« (Južnič 1978, 76). V opijskih vojnah so jo evropske pomorske sile prisilile, da je odprla pristanišča, da je odstopila oporišča in jim z vsiljenimi neenakopravnimi trgovinskimi pogodbami priznala posebne pravice (Dolinar 1988). Prodiranje in vplivi evropskih kolonialnih sil, neuspele reforme ter upori v novejši zgodovini so pripeljali do revolucije leta 1911 pod vodstvom Sun Jatsena, ko je bila zrušena monarhija in razglašena republika (Šehić 2006b).

Po zmagi nad fašistično okupacijo in državljanski vojni (1945-49) so komunisti pod vodstvom Maa Zedonga razglasili Ljudsko republiko Kitajsko. »Mao je skrbel za majhne ljudi kakor nobeden pred njim, predvsem za kmete, saj jim je zgradil namakalne sisteme« (Seunig 2004, 33), je povedala Wang Kvanghaj, žena predsednika države in narodnega sveta za obrambo od leta 1959 in kasneje odstavljene Liu Šaoqija (Dolinar 1988). Obdobje med letom 1949 in Maovo smrtjo leta 1976 je bilo zaznamovano z ambicioznimi političnimi in gospodarskimi programi, ki so vključevali kolektivizacijo industrije, ustanavljanje komun in prerazdelitev zemlje (Ministrstvo Velike Britanije za zunanje zadeve 2008). Decembra leta 1978 je Komunistična partija Kitajske začela obsežen program gospodarskih in socialnih reform, s

katerim so posodobili gospodarstvo, razvijali odnose z zunanjim svetom, predvsem z Zahodom, in izvedli postopno in omejeno liberalizacijo kitajske družbe (Ministrstvo Velike Britanije za trgovino in investicije 2008). Po marcu 1993, ko je bil imenovan za predsednika države, je Dengovo¹ politiko reform nadaljeval dotedanji generalni sekretar partije Jiang Zemin, ki je naglaševal pomembnost gospodarske rasti (Ministrstvo Velike Britanije za trgovino in investicije 2008) in ji v skladu s tem namenjal ustrezen poudarek. Marca 2003 je Jianga nasledil predsednik Hu Jintao², katerega prednostna naloga ostaja nadaljevanje gospodarske reforme, obenem pa pod sloganom *harmonične družbe* podpira niz v zdravstvo, šolstvo, okoljska in druga področja usmerjenih politik, ki se nanašajo na družbeno neenakost (Ministrstvo Velike Britanije za trgovino in investicije 2008).

Graf 1.1: Deleži BDP 1700 – 2003 (v %)

VIR: Angus Maddison homepage (2007).

¹ Deng Xiaoping, 1904 – 1997. Generalni sekretar Centralnega komiteja KP Kitajske, član politbiroja, oče moderne Kitajske in osrednja politična osebnost po Maovi in Zhou En Laijevi smrti. Leta 1989 zadušil kontrarevolucijo na Trgu nebeškega miru.

² Sedanji predsednik LR Kitajske.

Sodobna Kitajska je država z največjim številom prebivalstva na svetu in se ponaša s hitro rastočim gospodarstvom. Napoved rasti kitajskega realnega bruto domačega proizvoda (BDP) za leto 2008 po podatkih Svetovne banke, objavljenih aprila 2008 v njihovem polletnem regionalnem poročilu za Vzhodno Azijo in Pacifik znaša 9.4 odstotka (4182 milijard US\$), 11.4% v letu 2007 (3378 milijard US\$), 11.1% v 2006 (2645 milijard US\$) in 10.4% v letu 2005 (2243 milijard US\$) v primerjavi s 1453 milijardami in 9.1 odstotno rastjo v letu 2002 (Svetovna banka 2008b). Pritok tujih neposrednih investicij (TNI) v državo v letu 2007 je presegel 85 milijard US\$, kar je nova rekordna vrednost in približno podvojen znesek vrednosti investicij v letu 2001 (Svetovna banka 2008b).

Kitajska nedvomno predstavlja enega velikih svetovnih gospodarskih uspehov od začetka reform. Glede na pariteto kupne moči (PPP) je po podatkih britanskega Ministrstva za zunanje zadeve drugo najmočnejše svetovno gospodarstvo. Uradne številke kažejo, da je zadnjih 25 let njen BDP rasel s povprečno letno stopnjo prek 9 odstotkov. Skladno z dolgotrajno širitvijo in razvojem kitajskega gospodarstva eksponentno narašča povpraševanje po energetskih virih, pospešeni gradnji infrastrukture, razvoju in preskrbi s tehnologijo, dobrinah in storitvah (Ministrstvo Velike Britanije za trgovino in investicije 2008).

Ljudska republika je zavezana neodvisni zunanji politiki miru, koncept *harmonične rasti*, ki ga je postavila v središče svoje domače politike, pa je prenesla tudi na področje zunanje politike (Ministrstvo Velike Britanije za trgovino in investicije 2008).

2.2 Sodobna zgodovina afriškega kontinenta

Pred prvo svetovno vojno so posesti evropskih kolonialnih sil obsegale 96 odstotkov afriškega ozemlja. Največje posesti sta imeli Francija (10 800 000 km²) in Velika Britanija (8 900 000 km²), neodvisnih držav pa je bilo še v začetku 30. let 20. stoletja v Afriki malo: Egipt, Etiopija, Liberija in (pogojno) tedanja Južnoafriška unija. Druga svetovna vojna je iz kolonialne družbe izločila Nemčijo in Italijo, z umikom ostalih evropskih kolonialnih sil pa se je od srede 20. stoletja začela pot afriških kolonij k politični neodvisnosti. Večina kolonij si je neodvisnost izborila med letoma 1951 in 1960 (Šehić 2006a).

Gospodarsko je Afrika najmanj razvita celina, izpostavljena pogostim zunanjim pritiskom in izkoriščanju. Njeno prebivalstvo tvori 13,4 % svetovnega prebivalstva, dosega pa le 1,7 % svetovnega bruto domačega proizvoda ter 3 do 4 % kmetijske in 1 % industrijske proizvodnje (Šehić 2006a). Čeprav je z nekaterimi dobrinami v svetovni blagovni menjavi močno zastopana (kakav, kava, diamanti, bakrova in železova ruda, nafta in zemeljski plin), afriški delež v svetovni trgovini danes znaša le 2,6 %³. Glede na nizek domači proizvod, nerazvito prometno omrežje, slabo razvit izobraževalni sistem in slabo zdravstveno stanje prebivalstva spada večina afriških držav v skupino gospodarsko slabo razvitih držav. Od 54 držav jim ima le štirinajst bruto domači proizvod višji od 1000 US\$ (Šehić 2006a). Čeprav se je število prebivalcev Afrike v 20. stoletju povečalo celo za sedemkrat, delež v svetovni populaciji pa je s 7 odstotkov na začetku stoletja skoraj podvojil, je gostota poselitve te celine še vedno pod svetovnim povprečjem (Šehić 2006a).

³ Podatki za leto 2007.

2.3 Odnosi med civilizacijo Osrednjega cesarstva in afriškim kontinentom skozi zgodovinsko perspektivo in geneza strateškega partnerstva

Navkljub velikim razdaljam, ki ločijo Kitajsko in afriški kontinent, začetki prijateljskih stikov med njima segajo več tisoč let v preteklost, prvi izpričani gospodarski stiki, ki jih je odprtje Svilene poti pospešilo in utrdilo, pa so znani že za časa dinastije Han v 2. stoletju pred našim štetjem. Svila, zlato, srebro, porcelan in tekstil so predstavljali običajno trgovsko blago (v nasprotni smeri so potovali slonova in nosorogova kost, jantar in drugi cenjeni izdelki), Kitajci pa ekonomskih vezi niso vzpostavljali le z arabskim imperijem, ki je vladal severni Afriki, temveč so sodelovanje širili tudi na področja podsaharske Afrike, še posebej na priobalna območja Egipta, Afriškega roga, Kenije, Madagaskarja, Zanzibarja ter ostale. Kot je v svoji knjigi Zgodovina kitajske znanosti in tehnologije (Needham in Ronan 1995) zapisal britanski znanstvenik Joseph Needham, je kitajski geograf Zhu Si že v času dinastije Yuan v zgodnjem 14. stoletju - to je v času, ko je večina afriškega kontinenta evropskim kartografom še predstavljala popolno neznanko - izdelal zemljevid, na katerem so že zarisana južna razsežja črne celine. Needham je omenjeni zemljevid ocenil kot izjemen dosežek (Needham in Ronan 1995). Potrebno je poudariti, da so stiki potekali v obeh smereh, v času dinastije Ming (1368 – 1644), ki velja za najpomembnejše zgodovinsko obdobje izmenjav, pa so se prijateljski odnosi razvijali tudi skozi medsebojno obiskovanje uradnih predstavnikov obeh strani (Kitajsko-Afriški razvojni sklad 2008a).

Za namen te naloge pomembnejše obdobje kitajsko-afriškega sodelovanja se pričinja po »rojstvu Nove Kitajske in z neodvisnostjo afriških držav« (Kitajsko-Afriški razvojni sklad 2008a), ko je »kitajsko ljudstvo stalo trdno na afriški strani« (Kitajsko-Afriški razvojni sklad 2008a) ter tako »zagotavljalo popolno podporo afriškim ljudstvom proti imperializmu in kolonializmu ter v boju za narodno neodvisnost« (Kitajsko-Afriški razvojni sklad 2008a).

V sodobni zgodovini je potrebno omeniti pogoste izmenjave na visoki ravni. Premier Ču Enlaj⁴ je v začetku 60. let 20. stoletja s tremi obiski afriškega kontinenta vzpostavil trdne temelje za razvoj kitajsko-afriških odnosov (Kitajsko-Afriški razvojni sklad 2008a) novo poglavje v odnosih med partnericama pa je z obiskom Afrike, ko se je srečal z vrsto vodij

⁴ Zhou Enlai, 1898-1976; zunanji minister in podpredsednik Ljudskega revolucionarnega odbora, 1958-76 premier.

držav in vlad, leta 1996 odprl takratni premier Jiang Zemin⁵. Šefi afriških držav in vlad so obiske kasneje vrnil.

Sodeč po uradnih virih (Kitajsko-Afriški razvojni sklad 2008a) se Kitajska kot dežela v razvoju po najboljših močeh trudi pomagati afriškim deželam pri gradnji tovarn, kmetijskih kompleksov, zaščiti vodnih virov, energije, transportnih sistemov in telekomunikacijskih omrežij, na področju kulturne, izobraževalne ter druge ekonomske in socialne infrastrukture. Do novembra 2006, ko so zaznamovali petdeseto obletnico vzpostavitve diplomatskih odnosov med Ljudsko republiko in Afriko, je vzpostavila diplomatske odnose z 48 od 53 afriških držav, pri čemer izjeme povečini ostajajo države, ki so priznale neodvisnost Tajvana⁶.

Na ministrski konferenci Kitajsko-afriškega foruma za sodelovanje⁷ (Pekinški vrh 2006) oktobra 2000 so udeleženci sprejeli dvoje zgodovinskih dokumentov, in sicer *Pekinško deklaracijo* in Kitajsko-afriški program sodelovanja za gospodarski in domači razvoj⁸ (Kitajsko-Afriški razvojni sklad 2008a). Nadaljevanje je sledilo decembra 2003 v etiopski prestolnici Addis Abeba, njen sad pa je dokument imenovan Akcijski načrt 2004 - 2006 iz Addis Abebe⁹ (Akcijski načrt iz Addis Abebe 2004).

Za potrebe pričujočega diplomskega dela bo najpomembnejši pekinški vrh Kitajsko-afriškega foruma za sodelovanje in Tretja ministrska konferenca, organizirana novembra 2006 v Pekingu, ko sta partnerski strani solidarno objavili osnovanje novega **Kitajsko-afriškega strateškega partnerstva**, na vrhu pa so sprejeli t. im. Pekinški akcijski načrt za leta 2007 – 2009¹⁰ (Pekinški akcijski načrt 2006).

⁵ Predsednik LR Kitajske 1989 – 2003, prevzel vodenje po tienanmenskih dogodkih.

⁶ Otok v Vzhodnokitajskem morju, kamor so se po porazu v državljanski vojni leta 1949 umaknili nacionalisti pod vodstvom Čangkajška; tako postal pribežališče Kuomintanga. Uradno se imenuje Republika Kitajska; 23 milj. prebivalcev.

⁷ China-Africa Cooperation Forum.

⁸ China-Africa Economic and Social Development Cooperation Program.

⁹ Addis Abeba Action Plan 2004 – 2006.

¹⁰ Beijing Plan of Action 2007 – 2009.

2.4 Najpomembnejše diplomatsko srečanje Kitajske in Afrike v zgodovini

Tiskovna agencija Xinhua je januarja 2006 poročala, da je kitajska vlada objavila uradni dokument o svoji politiki do Afrike (Xinhuanet 2006), s katerim je napovedala široko zastavljeno kitajsko-afriško sodelovanje. Z namenom nadaljnjega poglobljanja prijateljskega sodelovanja med Kitajsko in Afriko, skupnega doseganja gospodarskih ciljev in podpiranja vzajemnega razvoja (Forum za Kitajsko-Afriško sodelovanje 2006b) je kitajska vlada že leta 2000 predlagala sklic *Foruma o kitajsko-afriškem sodelovanju (FOCAC)*, na katerega se je pozitivno odzvalo veliko število afriških držav. Več kot sedemdeset ministrov s Kitajske in iz afriških držav, pristojnih za področje zunanjih zadev in mednarodno gospodarsko sodelovanje, se je udeležilo Druge ministrske konference FOCAC-a v Addis Abebi, kateri so prisostvovali tudi predstavniki nekaterih mednarodnih in regionalnih afriških organizacij ter predstavnik Generalnega sekretarja OZN (Zhonghua 2006b).

Forum, ki je po oceni kitajskih oblasti medtem prerasel v učinkovit mehanizem za kolektivni dialog in multilateralno sodelovanje med partnericama in tako postal pomemben okvir in platforma za novo vrsto kitajsko-afriškega partnerstva s poudarkom na dolgoročni stabilnosti, enakopravnosti in vzajemni koristi (Forum za Kitajsko-Afriško sodelovanje 2006c), kot takšen pa je predstavljal ustrezno podlago za sprejetje *Akcijskega načrta* na Pekinškem vrhu novembra 2006. V tem letu je Kitajska postala prvi dobavitelj za podsaharsko Afriko in po količini odobrenih sredstev eden prvih, če že ne prvi bilateralni donator. Dvodnevni vrh, ki je bil proglašen za največji diplomatski kitajsko – afriški dogodek v zgodovini (po podatkih, ki jih je objavilo Delo, Peking dvodnevni vrh označuje celo za največje in najpomembnejše mednarodno srečanje v državi od ustanovitve komunističnega režima leta 1949) (Delo 2006), je prinesel obojestranske koristi. Ob načelnih zavezah enakosti med partnerji in vzajemnem zaupanju, gospodarskem *win-win* sodelovanju in kulturnim izmenjavam (Zhonghua 2006c), se ob sklicevanju na skupne razvojne cilje in sovpadajoče interese poudarjajo vprašanja trgovinske narave, naglaševanje pomembnosti sodelovanja na področju kmetijstva, izgradnje infrastrukture, industrije, ribolova, informacijske tehnologije in javnega zdravstva (Zhonghua 2006c), načrtovan obseg menjave pa nameravajo v primerjavi z letom 2005 (39,7 milijarde US\$) povečati na 100 milijard dolarjev v letu 2010 (Zhonghua 2006c). V duhu deklaracije so iskrenost, enakopravnost in vzajemna korist, solidarnost in obojestranski razvoj tista načela, na katerih bo po zagotavljanju udeležencev slonelo kitajsko-afriško sodelovanje (Forum za Kitajsko-Afriško sodelovanje 2006c).

Kitajska je v deklaraciji potrdila podporo naporom afriških držav, da svoje težave rešujejo enotno in neodvisno, zagotovila pa je tudi pomoč regionalnim in subregionalnim organizacijam afriškega kontinenta in njihovemu stremljenju k pospeševanju ekonomske integracije in implementacijo programov Novega partnerstva za afriški razvoj (NEPAD) (Novo partnerstvo za afriški razvoj 2008), medtem ko so afriške države ponovile njihovo trdno zavezanost politiki ene Kitajske. Daljnovzhodna velesila omenja svojo zavezanost miroljubnemu razvoju, hkrati pa ostaja nepogrešljiva tudi zaveza Afrike kot celine z največjim številom držav v razvoju stabilnosti, razvoju in preporodu, ki kot takšen predstavlja bistveni prispevek k svetovnemu miru in napredku (Zhonghua 2006d).

Partnerice razvite države v deklaraciji obenem pozivajo k zvišanju uradne razvojne pomoči (ODA)¹¹ in k spoštovanju obljub o odprtju trgov in odpisu dolgov (Zhonghua 2006c), predsednik Hu Jintao pa je na otvoritveni slovesnosti napovedal sveženj pomoči in podpornih ukrepov, vključno s tremi milijardami ameriških dolarjev prednostnih posojil (Zhonghua 2006c) v obdobju, ki se izteče naslednje leto. Obenem je naznanil dodaten odpis dolgov revnim afriškim državam, medtem ko je že ob odprtju vrha napovedal, da bo Peking podvojil razvojno pomoč Afriki in v prihodnjih treh letih celini ponudil za pet milijard dolarjev posojil (Delo 2006).

Za vzpodbujanje, kot se je izrazil predsednik Hu, nove vrste strateškega partnerstva (Kitajska razvojna banka 2006) je kot enega od osmih meril, s pomočjo katerih bodo spodbujali načrtano partnerstvo, omenil tudi tisto, s katerim je napovedal osnovanje *Kitajsko-afriškega razvojnega sklada* (Kitajsko-Afriški razvojni sklad 2008a), katerega vrednost je ob ustanovitvi znašala 5 milijard ameriških dolarjev. *Kitajska razvojna banka* (CDB) je ustanovitev sklada uradno odobrila 14. marca 2007 (Kitajska razvojna banka 2006), slabega pol leta po predsednikovi najavi. Omenjena banka, ki ima pri izvajanju makroekonomskih politik pekinške centralne oblasti v skladu z nacionalnimi razvojnimi strategijami vodilno vlogo, je prispevala (medtem že porabljeno) prvo milijardo, hkrati pa podpira in varuje naložbe domačih podjetij ter s pomočjo lastnih virov, finančnih strokovnjakov, industrijskih izvedencev ter dolgoletnih investicijskih in upravljaljskih izkušenj z vidika osebja,

¹¹ Official Development Assistance (Uradna razvojna pomoč) je skupen izraz za vse tiste mednarodne tokove kapitala državam prejemnicam pomoči, ki izpolnjujejo naslednje tri kriterije: (i) njihov vir je javni sektor, (ii) primarno so namenjeni zagotavljanju gospodarskega razvoja in blaginje v DVR, in (iii) dani so po koncesijskih pogojih, ki vsebuje stopnjo finančne pomoči, ki ni manjša od 25 odstotkov.

mehanizmov in poslov pomaga kitajskim podjetjem pri širjenju njihovih investicij v afriške države (Kitajsko-Afriški razvojni sklad 2008b).

Na vrhu so države partnerice poleg deklaracije sprejele tudi akcijski načrt, ki za obdobje od 2007 do 2009 natančno določa sodelovanje partnerjev na področju **politike, gospodarstva mednarodnih zadev in družbenega razvoja**, t.i. *Pekinški akcijski načrt 2007 – 2009* (Forum za Kitajsko-Afriško sodelovanje 2006a) (za podrobnejši opis glej poglavje 4.2).

3 Politično sodelovanje

Kitajska je z namenom ohranjanja neodvisnosti, suverenosti in ozemeljske celovitosti uradno razglasila politiko neodvisne zunanje politike miru. Koncept *harmoničnega napredka*, ki ga je postavila v osrčje domače politike, je pojmovno in dejansko razširila na področje zunanje politike, saj stremi k ustvarjanju ugodnih mednarodnih pogojev za nadaljevanje politike reform in odpiranja navzven. Tako se je Kitajska osredotočila na razvijanje tesnih stikov s svojimi sosedi, pomembnejšimi partnerji in mednarodnimi organizacijami (Ministrstvo Velike Britanije za zunanje zadeve 2008).

V ta namen igra vse aktivnejšo vlogo v mednarodnih zadevah. Kar velja za njen odnos do Evropske unije (EU), Združenih držav Amerike (ZDA) ali drugih (zahodnih) partneric, velja še toliko bolj za odnose z državami in kontinenti, ki jih Ljudska demokracija sklepa skozi t.i. strateška partnerstva in za katere velja, da nikoli niso igrali aktivne vloge v kolonialnih odnosih na strani antagonistov. Kot ugotavlja Domingos Jardo Muekalia z Univerze Transkei v Južnoafriški republiki, kaže nenehno sklicevanje Ljudske republike na potrebo po ustvarjanju nove, pravičnejše politične in ekonomske ureditve kitajsko tekmovalnost z ZDA v mednarodni areni (Muekalia 2004). V tem bo za to nalogo mimo strateškega partnerstva, ki ga je Ljudska demokracija sklenila z državami Latinske Amerike ali državami drugih celin, zanimivo predvsem strateško partnerstvo, sklenjeno med Ljudsko republiko Kitajsko in državami afriške celine.

3.1 Osnovanje Foruma za sodelovanje

Oktobra 1999 je tedanji kitajski predsednik Jiang Zemin poslal predsedujočemu Organizacije afriške enotnosti (OAU) in predsednikom afriških držav pismo, v katerem jim je predlagal ustanovitev *Kitajsko-afriškega foruma za sodelovanje (FOCAC)*, s čimer je Kitajska oznanila svojo pripravljenost poseči onkraj sklepanja posameznih bilateralnih odnosov in sprejeti celino kot enotnega družabnika in tržišče (Muekalia 2004). Afrika se je »odzvala navdušeno« in medtem ko so priprave na srečanje oktobra 2000 pospešeno tekale, je Jiang aprila tega leta obiskal južnoafriškega predsednika Mbekija, s katerim sta podpisala t. i. *Deklaracijo iz*

*Pretorie*¹². Prva ministrska konferenca FOCAC-a, ki je sledila Jiangovemu obisku Južne Afrike, je botrovala nastanku ne le strateškega partnerstva, temveč tudi dveh pomembnih dokumentov: *Pekinške deklaracije* in *Programa kitajsko-afriškega sodelovanja za gospodarski in družbeni napredek*, s katerima se partnerji spričo sedanjega nepravičnega sveta zavzemajo za vzpostavitev novega svetovnega reda, ob tej priložnosti pa je kot nova oblika sodelovanja v tem kontekstu prvič omenjena sintagma *strateško partnerstvo*.

Načela, pravila in cilji partnerstva so podrobneje opisani in določeni v na tretji ministrski konferenci FOCAC-a sprejetem predhodno že omenjenem Akcijskem načrtu iz Pekinga za leta 2007 do 2009, ki v delu, ki opisuje **politično** plat sodelovanja partneric, omenja obiske na visoki ravni, redne izmenjave pogledov na aktualna vprašanja, tesno sodelovanje v dvostranskih odnosih in vidnejših mednarodnih vprašanjih, vzpostavitev mehanizmov za redne politične razgovore, poglobljanje prijateljskih stikov med Narodnim ljudskim kongresom¹³ in narodnimi skupščinami afriških držav kot tudi s Panafriškim parlamentom ter sodelovanje na nižjih administrativnih ravneh, krepitev konzularnega sodelovanja in sprejemanje učinkovitih ukrepov za zagotavljanje osebne in materialne varnosti ter zakonskih pravic in interesov državljanov obeh strani, spodbujanje izmenjav in posvetov na področju pravosodja, policije in drugih vej oblasti v boju proti kriminalu (Forum za Kitajsko-Afriško sodelovanje 2006a). Tako široko zastavljeno področje sodelovanja je samo po sebi zahtevalo natančno določitev razmerij, ki naj jih upoštevajo bodoči partnerji.

3.2 Doktrina nevmešavanja

Januarja leta 2006 je kitajska vlada v Pekingu objavila t.i. *Uradno listino o afriški politiki*, najavljajoč ukrepe, ki jih namerava podvzeti v tej smeri in načrtujoč sino-afriško sodelovanje v prihodnjih letih, s ciljem podpreti trajnostni in uravnotežen razvoj medsebojnih odnosov ter dvigniti vzajemno koristno sodelovanje partnerjev na novo raven (Xinhuanet 2006).

Kot ugotavlja uradna kitajska politika na najvišji ravni, je mednarodni položaj izpostavljen neprestanim spremembam, medtem ko mir in napredek ostajata bistvena motiva tudi v 21. stoletju (Xinhuanet 2006).

¹² Deklaracija iz Pretorije poziva k krepitvi sodelovanja na gospodarskem področju in domeni mednarodnih odnosov. Trgovina med Kitajsko in Južnoafriško republiko je leta 2000 dosegla 3 milijarde US\$, kar je predstavljalo 30 odstotkov kitajske menjave s celino.

¹³ Najvišje zakonodajno telo LR Kitajske, posredno voljena skupščina.

Ohranitev miru, podpiranje napredka in pospeševanje sodelovanja predstavljajo enoglasno željo vseh narodov ter kot takšni ustvarjajo neustavljiv zgodovinski potek. Vendar se obenem v mednarodni skupnosti krepijo dejavniki negotovosti in nestabilnosti in različna varnostna vprašanja so medsebojno vpeta (Xinhuanet 2006).

V omenjenem dokumentu Kitajska v interesu vzajemnega doseganja blaginje in s ciljem podpiranja miru in stabilnosti v svetu ter v skladu z na konferenci v Bandungu¹⁴ leta 1955 sprejetimi *Petimi načeli miroljubnega sobivanja* (People's Daily 2000). izraža željo po razvijanju prijateljskih odnosov z vsemi državami, poglobljanju prijateljstva in krepitvi sodelovanja z njimi (Xinhuanet 2006). Izmed naštetih načel za vzdrževanje dobrih (političnih) odnosov kot podlage za ostale vrste sodelovanja najbolj izstopa t. i. *doktrina nevmešavanja* v politične zadeve partnerjev, ki vsaki izmed držav zagotavlja izključno ingerenco nad lastnimi notranjimi zadevami.

4 Gospodarsko sodelovanje

Načelno politično soglasje je pomenilo trdno podlago za širitev sodelovanja na področja, ki bi obema stranema prinesla stvarne, predvsem gospodarske koristi in začrtan vsesplošni napredek. Partnerski strani sta se sporazumeli o sodelovanju v širokem spektru področij od vlaganj, financ, odpisu dolgov in kmetijskega sodelovanja, izkoriščanja naravnih virov in energije do sodelovanja na področju izobraževanja in multilateralnega sodelovanja skozi mednarodne organizacije kot sta OZN ali Svetovna trgovinska organizacija (WTO) z namenom uresničevanja skupnih interesov razvijajočih se gospodarstev.

4.1 Nadaljnji koraki k utrjevanju strateškega partnerstva

Druga ministrska konferenca v Addis Abebi konec leta 2003 je minila v soglasni pozitivni oceni minulega sodelovanja. V tem času se je blagovna menjava povečala za 20 odstotkov, na afriškem kontinentu je zraslo in začelo delovati 117 novih podjetij, ki jih je preko Kitajske razvojne banke financirala kitajska vlada, več tisoč Afričanov je bilo izšolanih za vrsto poklicev, dvostransko sodelovanje pri razvoju energetskega sektorja in visoke tehnologije pa se je odlepilo od dna (Forum za Kitajsko-Afriško sodelovanje 2004). Glede energije je

¹⁴ Konferenca azijskih in afriških držav aprila 1955.

pričakovati, da bo kitajska poraba nafte v letu 2010 odvisna od 45 odstotkov uvoza (Header 2003), namestnik ministra za zunanje zadeve Li Zhaoxing pa je že septembra 2002 oznanil, da bo Kitajska v prihajajočih letih sodelovanje z Afriko na področju kmetijstva postavila v središče novo nastajajočega partnerstva (Chinagate 2002), ki bo po mnenju profesorja Muekalie s pomočjo kitajske tehnologije prispevalo k večanju delovne storilnosti Afričanov, ustvarjalo nova delovna mesta in zmanjševalo lakoto (Muekalia 2004). Zhaoxingova napoved postane toliko bolj smiselna, ko vzamemo v obzir podatek, ki ga navaja sodelavec World Watch Instituta LR Brown, da nagla industrializacija na Kitajskem poleg številnih pozitivnih učinkov, ki jih ima na kitajsko gospodarstvo in življenjski standard njenih prebivalcev, zahteva tudi svoj davek. V obdobju od leta 1990 do 1994 so se namreč setvene površine z 90,8 zmanjšale na ocenjenih 85,7 milijona hektarov, projekcija spričo strme gospodarske rasti pa kaže na nadaljnje 1,4 odstotno letno zmanjševanje le-teh (Brown 1995), ob tem pa strokovnjaki ob neizogibni rasti prebivalstva napovedujejo povečano kitajsko odvisnost od uvoza žita v prihodnosti (Muekalia 2004).

Kot ugotavljajo analitiki Svetovne banke v enem izmed dokumentov, ki govori o strateškem partnerstvu med Kitajsko in Afriko (Svetovna banka 2008c), silovit razmah gospodarskih odnosov na relaciji Jug – Jug spreminja tradicionalne vzorce ekonomskega razvoja. To se nikjer ne kaže bolje kot v afriško-azijskih trgovinskih in investicijskih tokovih, še posebej očitno pa je v odnosih med Kitajsko in Afriko (Svetovna banka 2008c).

Kitajska je medtem podpisala dvostranske trgovinske sporazume z več kot 40 afriškimi državami, sporazume za spodbujanje in zaščito investicij s triindvajsetimi afriškimi državami ter sporazum o izogibanju dvojnega obdavčevanja z osmimi, medtem ko je enaintridesetim afriškim državam odpisala dolg v skupni vrednosti 10,9 milijarde juanov (Kitajsko-Afriški razvojni sklad 2006a)¹⁵, enajst kitajskih podjetij pa je s predstavniki afriških vlad podpisalo štirinajst sporazumov, ki zajemajo področja infrastrukture, komunikacij, tehnologije in opreme, energije in razvoja resursov, financ in zavarovalništva v skupni vrednosti 1,9 milijarde ameriških dolarjev (Delo 2006), ustanoviti pa so se namenili tudi pet milijard dolarjev vreden razvojni sklad (kasnejši *Kitajsko-afriški razvojni sklad*), s katerim bi kitajska podjetja vzpodbudili k dodatnim vlaganjem v Afriko (Delo 2006).

¹⁵ Približno 1,23 milijarde evrov.

4.2 Tretja ministrska konferenca v Pekingu in sprejem Akcijskega načrta za obdobje 2007 - 2009

Pomembno nadgradnjo dotedanjemu sodelovanju predstavlja Tretja ministrska konferenca novembra 2006 v Pekingu, kjer sodelujoči v Akcijskem načrtu za obdobje 2007 – 2009 za področje **gospodarstva** poseben poudarek namenijo kmetijstvu. Sodelovanju na tem področju pripisujejo bistveno vlogo pri izkoreninjanju revščine in preskrbi s hrano za obe strani. Za vzpodbujanje in skladno s tem naraščanje vzajemnih investicij je bil sklenjen niz sporazumov (*Sporazum o obojestranski podpori in zaščiti investicij* in *Sporazum o izogibanju dvojnemu obdavčevanju*). Dogovorijo se tudi za ustanovitev skupne Kitajsko - afriške trgovinske in podjetniške zbornice, ki naj bi predstavljala komunikacijsko podstat in podporo gospodarskemu, trgovinskemu in investicijskemu sodelovanju med partnericama.

Pozabili niso na krepitev sodelovanja med majhnimi in srednje velikimi podjetji z namenom pomagati predvsem industrijskemu razvoju Afrike in izboljšati proizvodne in izvozne zmogljivosti njenih držav. Kitajska se je med drugim zavzela za pospeševanje izgradnje treh do petih posebnih gospodarskih območij (t. i. *Economic and Trade Cooperation Zones*), kjer na afriških tleh je to mogoče. Obe strani pa sta soglašali, da si bosta prizadevali ustvarjati ugodne pogoje za bolj uravnoteženo rast blagovne menjave. V ta namen je Kitajska že ob podpisu napovedala nadaljnje odpiranje svojega trga afriškim gospodarstvom, tako da je število uvoznih artiklov, za katere se obračunava ničelna carinska stopnja pri uvozu, iz najmanj razvitih afriških držav s 190 povečala na 440.

Z namenom poglobljanja gospodarskega sodelovanja in glede na uspešno dosedanje sodelovanje med tozadevnimi finančnimi institucijami si bosta obe strani prizadevali in podpirali sodelovanje in poslovne izmenjave med komercialnimi bankami vseh partnerjev. Zavedajoč se izjemne pomembnosti energetskega področja in ob spoznanju, da sta Kitajska in Afrika energetske komplementarni ter da izmenjava informacij in sodelovanje v omenjenih sektorjih služi dolgoročnim interesom vseh, sta se obe strani – skladno z načeli recipročnosti, vzajemnih koristi in skupnega razvoja – zavezali skupnim raziskavam na področju energentov in drugih naravnih virov skozi raznovrstne oblike sodelovanja.

Z omenjenim ciljem v mislih kitajska stran pri pomoči afriškim državam namenja velik poudarek izkoriščanju izobilja energetskih resursov ter prednosti ostalih virov v razvojni

potencial skozi zaščito okolja in podpiranje trajnega družbenega in gospodarskega napredka v lokalnih okoljih (Forum za Kitajsko-Afriško sodelovanje 2006a).

5 Druge ravni sodelovanja

Druge ravni sodelovanja se nanašajo na tako različna področja kot je **znanstveno-tehnološko** in **znanstveno-izobraževalno sodelovanje** (aplikacije omenjenega sodelovanja zajemajo področja skupnega interesa kot so agrobiotehnologija, uporaba sončne energije, metode geološkega raziskovanja in eksploatacije rudnin, raziskovalno-razvojna dejavnost na področju razvoja novih zdravil in tako dalje) (Xinhuanet 2006). Deklaracija omeni **prenos tehnologij** in **industrijskih standardov** (organizacija uvajalnih tečajev in tehnoloških praks, uresničevanje pilotnih projektov tehnične pomoči v korist afriških držav ter – kot so avtorji zapisali v listino o uradni kitajski politiki do Afrike – odločno podpiranje popularizacije in uvajanje znanstvenih in tehničnih dosežkov v Afriki (Xinhuanet 2006)). Še eno od področij bodočega sodelovanja je **miroljubna uporaba jedrske energije** (kot je na drugi ministrski konferenci o Globalnem partnerstvu za jedrsko energijo (GNEP) povedal visoki predstavnik Državne razvojne komisije, je Kitajska z drugimi državami pripravljena okrepiti dvo- in večstransko sodelovanje na področju uporabe jedrske energije v civilne namene, saj je lahko uporaba atomske energije v miroljubne namene – v kolikor sta zagotovljeni potrebna varnost in omejevanje širitve – razširjana na varen, zanesljiv in ekonomičen način ter kot takšni zagotavljata širok dostop do jedrske tehnologije) (Zhonghua 2007).

Pomembno je omeniti **vojaško sodelovanje**, o katerem poročajo različni viri, saj bi bila globalna vojaška vizija popačena, v kolikor bi Kitajska Afriko prezrla kot strateško območje. Vojaški vidik sodelovanja predvideva stike na visoki ravni med oboroženimi silami vseh strani in aktivnega razvoja izmenjav kot tudi sodelovanja na področju vojaških tehnologij. Kitajska bo afriškim državam še naprej pomagala pri urjenju vojaškega osebja, obenem pa jih podpira pri krepitvi nacionalne obrambe in vojska, ki pripomorejo k zagotavljanju njihove varnosti. Na območja morebitnih sporov bo kot do zdaj še naprej pošiljala svoje vojake kot sestavni del sil Združenih narodov) (Xinhuanet 2006), poleg tega pa so afriški voditelji, kot ugotavlja Muekalia, z odobravanjem sprejeli gospodarsko pomoč, ki ni predmet političnih pogojevanj ali dvomljivih zahtev (Muekalia 2004). Sodelovanje na področju **medicine, medijev, okoljskih, kulturnih** (vrsta sporazumov o kulturnem in umetniškem sodelovanju in načrtov za njihovo izvajanje), **konzularnih** in **pravosodnih zadev** in razvoja **človeških virov**

(izmenjava študentov (predvsem v smeri Afrika – Kitajska) in zagotovitev njihovega štipendiranja s strani kitajske vlade, pošiljanje učiteljev v Afriko in pomoč afriškim deželam pri razvoju pouka kitajščine, izvajanje podpornih projektov na področju šolstva, krepitev sodelovanja na nivoju tehničnega in poklicnega izobraževanja, izobraževanja na daljavo, spodbujanja izmenjave in sodelovanja med šolskimi in akademskimi institucijami) (Xinhuanet 2006). Sodelujoče strani so prostor v deklaraciji namenile tudi naraščajočemu **turizmu** ter **multilateralnemu sodelovanju**, predvsem skozi mednarodne organizacije kot sta Organizacija združenih narodov ali Svetovna banka. Sodelovanje posega tudi na področje političnih posvetovanj.

Pomemben segment predstavljajo **mednarodne zadeve** (spoznanje, da spričo globoko spreminjajočega se kompleksnega mednarodnega okolja krepitev posvetovanj in sodelovanja služi obema stranema in drugim državam v razvoju). V uradnih dokumentih partnerice izražajo spoštovanje Ustanovne listine OZN, Petih načel miroljubnega sobivanja, načel Ustanovne listine Afriške unije (AU) ter drugih splošno sprejetih norm urejanja razmerij v mednarodnih odnosih. Zagovarjajo multilateralizem in demokracijo v mednarodnih odnosih ter podpirajo naraščajoči vpliv in učinkovitost OZN ter tako njeno reformo, ki naj bo osnovana na demokratičnih pogajanjih in na ohranjanju solidarnosti med članicami organizacije, obenem pa poudarjajo potrebo po namenjanju pozornosti skrbi za dežele v razvoju. V zvezi z reformo Varnostnega sveta (VS OZN) partnerice poudarjajo prednost zastopnosti dežel v razvoju, še posebej afriških, doseganje konsenza pa naj bo po njihovem stvar intenzivnih in poglobljenih posvetovanj. Obe strani soglašata glede problematike boja proti terorizmu in podpirata jedrsko razorožitev ter omejevanje širitve jedrskega orožja (Forum za Kitajsko-Afriško sodelovanje 2006a). Sodeč po vsebini posameznih trditev v dotičnem dokumentu se zdi, da Kitajska ponuja sodelovanje afriškim državam v smislu zastopanja njihovih interesov v VS (predvsem v smislu preprečevanja, upravljanja in razreševanja regionalnih sporov) v zameno za podporo številnih afriških držav pri vprašanjih, obravnavanih v Generalni skupščini). Posebna pozornost je v akcijskem načrtu namenjena sodelovanju na področju **družbenega razvoja**. Akterji se osredotočajo na razvojno pomoč in odpis dolgov, dvo- in večstransko pomoč pri post-konfliktni obnovi, humanitarne intervencije in odpravljanje revščine, razvoj človeških virov, kulturno sodelovanje in izmenjave, izobraževanje, medicinsko oskrbo in javno zdravstvo, varovanje okolja kot tudi turizem in sodelovanje na ravni prijateljskih odnosov med ljudmi z namenom krepitev in utrjevanja vezi

med kitajskim in afriškimi narodi ter njihovega prenašanja z generacije na generacijo) (Forum za Kitajsko-Afriško sodelovanje 2006a).

S tem se seznam sodelovanja med sodelujočimi v partnerstvu še zdaleč ne izčrpa. Kitajci in Afričani so pokazali zvrhano mero domišljije, predvsem pa dobre volje in pozitivnih misli, ki že rojevajo sadove na obeh sodelujočih straneh, in to na način, ki je tako pri voditeljih kot pri širših populacijskih slojih najbolj zaželen – z občutnim izboljševanjem življenjske ravni vseh, predvsem pa najbolj ogroženega dela prebivalstva.

6 Obdobje od leta 1700 do uvedbe reform leta 1978

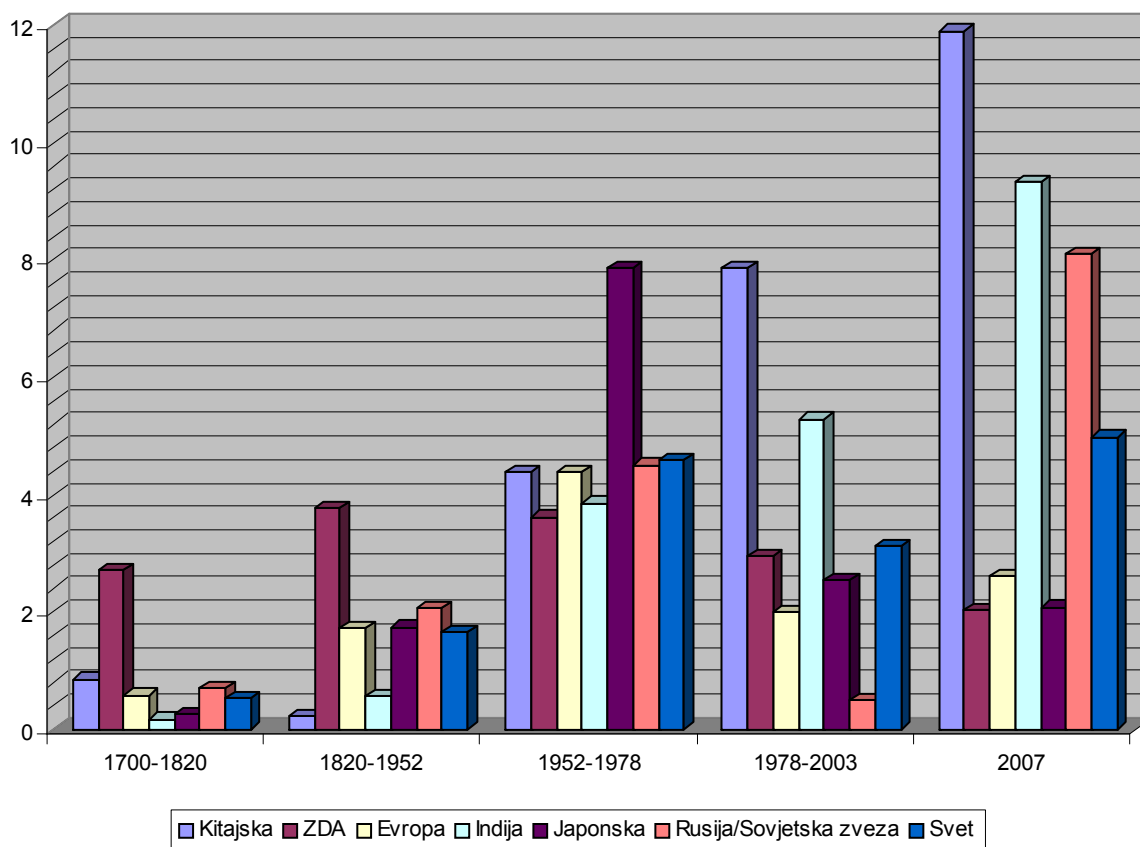
6.1 Kitajska razvojna pot

V predkolonialnem obdobju je Osrednje cesarstvo skupaj z Indijsko podcelino predstavljalo skoraj polovico svetovnega gospodarstva, upoštevajoč še Japonsko in ostalo Azijo pa sta ga kot kontinent veliki državi s 57 odstotnim deležem (Maddison 2007) krepko presegle. Kot izhaja iz priloženih podatkov (glej graf 1.1), je od leta 1700 do 1820 indijski bruto domači proizvod upadel za 35 odstotkov, zgolj kitajski prispevek v svetovnem BDP-ju pa je v letu 1820 še vedno predstavljal tretjino svetovnega. S prihodom evropskih kolonialnih sil se je razmerje deležev obrnilo močno v prid slednjih, tako da je v začetku 50. let 20. stoletja kitajski BDP predstavljal le še dobrih 5 odstotkov svetovnega. Zanimiv je podatek, da se je v primerljivem obdobju od 1815 do 1913 prebivalstvo v Veliki Britaniji potrojilo, njen BDP povečal za 10-krat in obseg uvoza 20-krat (Salvatore 1999).

Prelomnico v sodobni kitajski politični zgodovini predstavlja razglasitev Ljudske republike Kitajske 1. oktobra 1949, po površini tretje, po številu prebivalstva pa prve med 194 državami sveta, kjer živi petina človeštva oziroma tretjina azijskega prebivalstva (Šehić 2006b). Nova komunistična oblast je po zmagi nad nacionalisti v državljanski vojni postopoma odpravila »nesorazmerje moči, gospodarske, politične, vojaške in še kake druge, [ki] je /.../ instrument kolonialne dominacije« (Južnič 1978, 16) in začela odpravljati posledice »kolonializma kot vzroka današnjega prepada med razvitimi in nerazvitimi« (Južnič 1978, 14). Po začetnem obdobju ustvarjanja nove družbene in ekonomske ureditve, pospešene industrializacije, izgradnje elementarne infrastrukture, obsežne agrarne reforme in zaščite mlade industrije, ko so bile investicije usmerjene v razvoj predvsem težke industrije, s čimer je Kitajska po več kot

stoletju polfevdalne in polkolonialne družbe (Ruogu 2008) stopila na pot izgradnje popolnega industrijskega in narodnogospodarskega sistema, je nastopilo obdobje specializacije in spodbujanja izvoza ter posledično komparativne globalne konkurenčnosti kitajskega gospodarstva. V času ko je svet bil ekonomsko že precej tripolaren (Delo 2005) in ob gospodarskem napredku - kitajsko gospodarstvo je v obdobju petindvajsetih let od 1952 do 1978 raslo s povprečno letno stopnjo rasti 4,39 odstotka (glej graf 6.1), predstavlja pomemben mejnik v sodobni politično-ekonomski dediščini Kitajske obsežen paket gospodarskih in družbenih reform, ki ga je leta 1978 predstavila in nato ekonomsko uspešno izvedla Komunistična partija Kitajske pod vodstvom Denga Xiaopinga, mejnik, imenovan *Politika odprtih vrat*.

Graf 6.1: Rast bruto domačih proizvodov po obdobjih (v %)

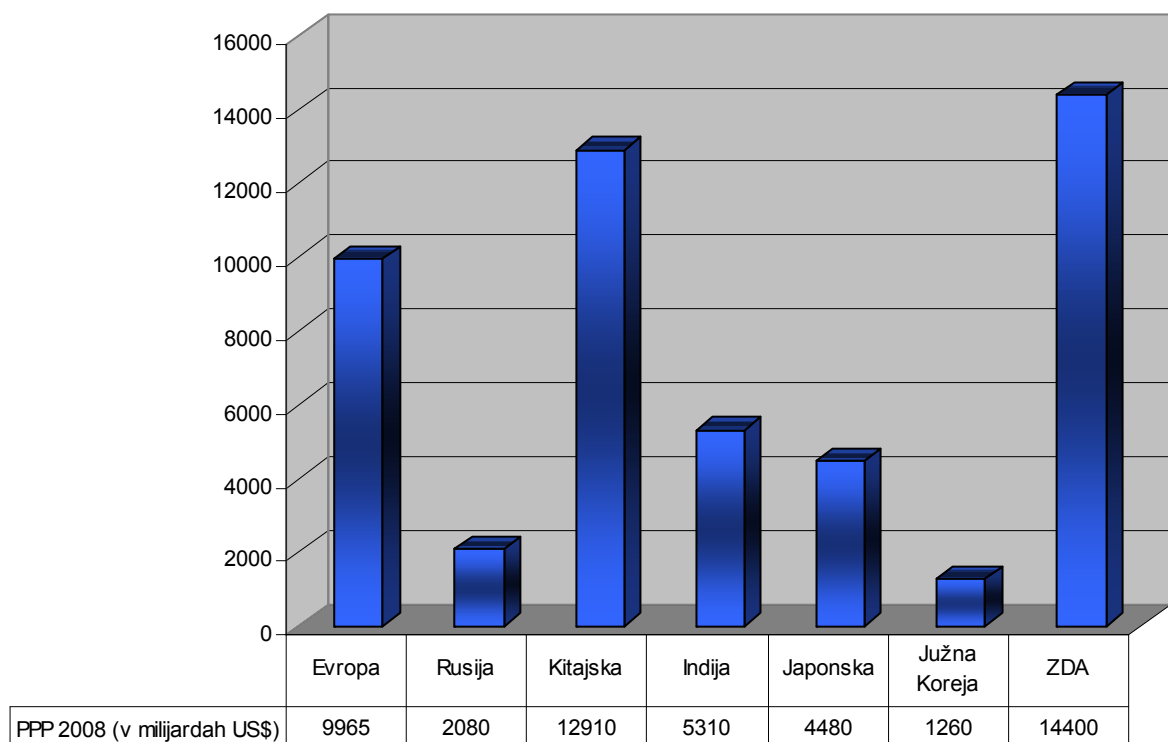

VIR: Maddison homepage (2007).

6.2 Pot gospodarske reformacije je tlakovana

Niz reform je zaznamoval odločilen moment v prilagajanju ekonomskega ustroja in ob v preteklih treh desetletjih zgrajeni gospodarski strukturi (v tem obdobju se je BDP potrojil, realni bruto dohodek na prebivalca je zrasel za več kot 80 %, produktivnost za 60, delež prihodkov iz industrije, ki je leta 1952 zavljal nerazvitega industrijskega sektorja predstavljal le njihovo šestino, pa je presegel prihodke iz kmetijstva) (Maddison 2007) ter ob upoštevanju siceršnjih danosti v reformah prepoznal priložnost za enega največjih gospodarskih čudežev, ki je sledil v naslednjih treh desetletjih in se izrazil v še vedno trajajoči konjunkturi (glej graf 6. 4).

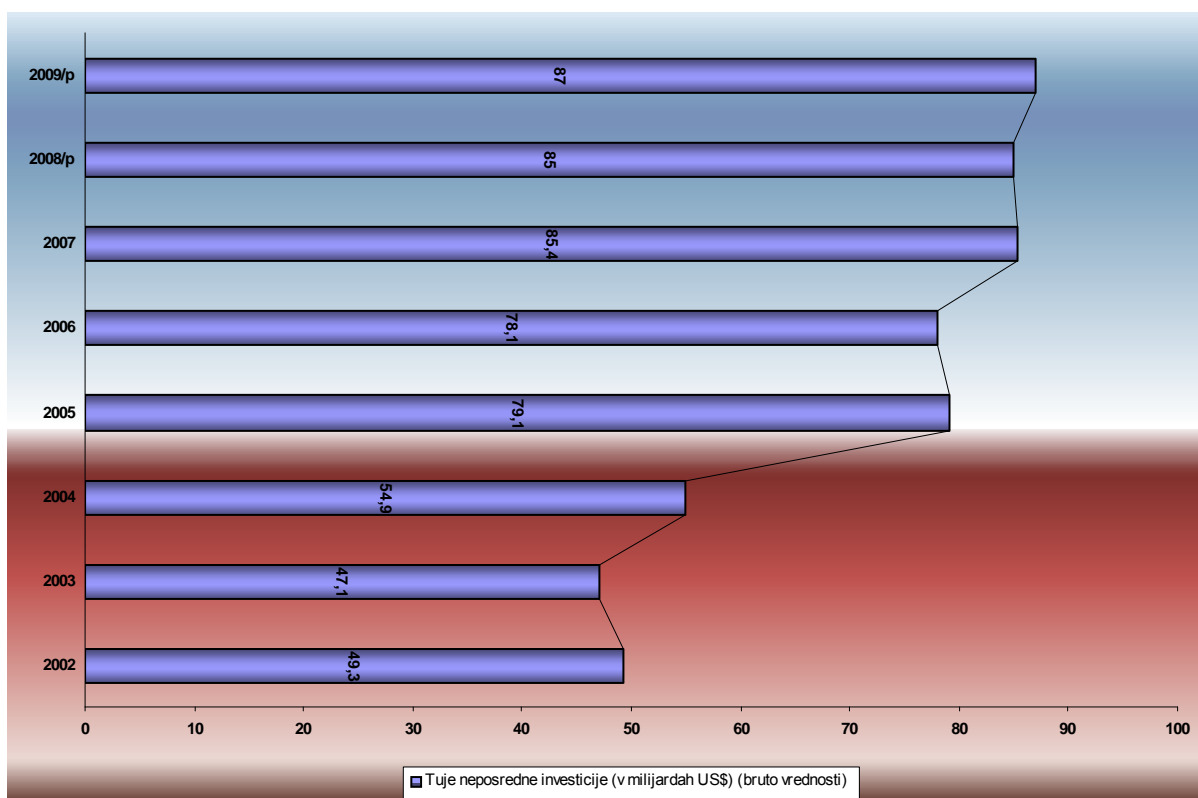
Graf 6.2: Primerjava BDP po pariteti kupne moči (PPP) 2008 (v mlrd. US\$)

VIR: The Economist (2006).

Država je vse omenjeno dosegla navkljub politični in gospodarski izolaciji, trgovinskemu embargu ZDA in zaostrenim odnosom tako z Združenimi državami Amerike kot s Sovjetsko zvezo ter vojnām v Koreji, z Indijo in Vietnamom. Vse večja vključenost v tokove mednarodne menjave in odprtost tujim investicijam se je hitro in močno stopnjevala, obenem pa je v državo omogočila velik dotok tujih neposrednih investicij (glej graf 6.3).

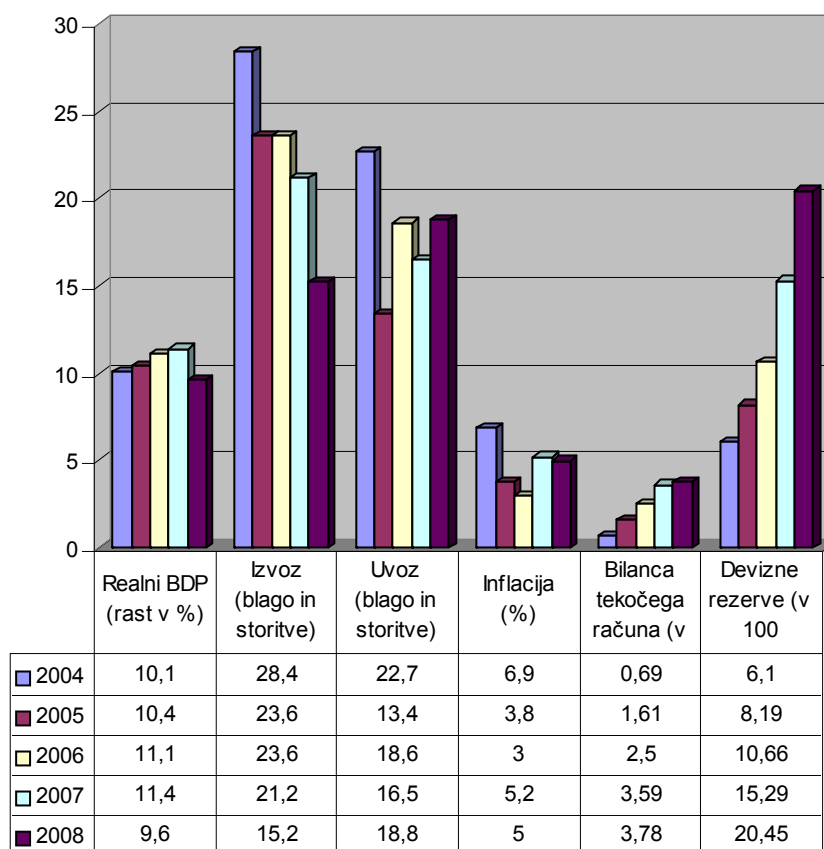
Graf 6.3: Tuje neposredne investicije – bruto vrednosti (milijarde US\$)

VIR: Svetovna banka (2008).

V sedemnajstih letih od 1978 do 1995 se je kitajski BDP ponovno potrojil, gospodarstvo pa je s povprečno 6-odstotno letno rastjo kosmatega dohodka beležilo *superrast* (Maddison 1998, 3. poglavje). Od leta 1978 do leta 2007 se je BDP povečal za 67-krat, obseg zunanje trgovine 104-krat, neto vrednost deviznih rezerv pa kar za 8583-krat (Ruogu 2008).

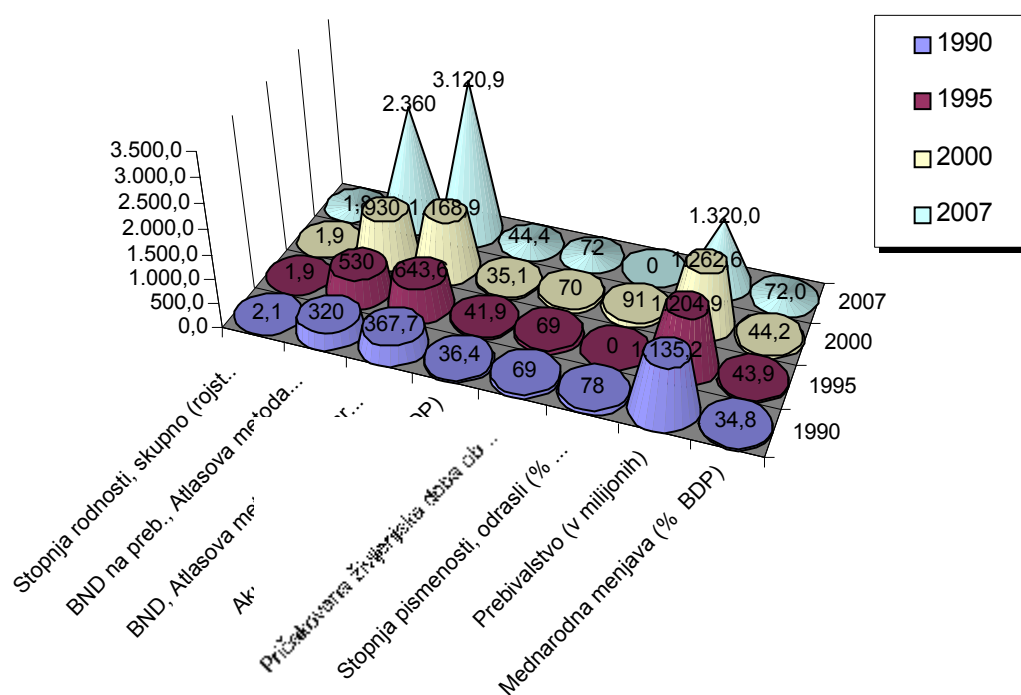
Graf 6.4: Makroekonomski kazalci 2004 – 2008 (milijarde US\$ in %)

VIR: Svetovna banka (2008d).

Osrednja vlada je skladno z naraščajočimi prihodki povečevala tudi svoje izdatke - vse od začetka reform je sredstva vlagala v gospodarsko izgradnjo in modernizacijo državnega aparata, poleg krepitve makroekonomskih pozicij države pa je eksponentno povečevala izdatke za socialo, kulturo in izobraževanje (glej graf 6.6). S tem je po ocenah direktorja podružnice Svetovne banke za Kitajsko Davida Dollarja mimogrede postala država z največjim znižanjem revščine med svojim prebivalstvom ter vodilna država pri izpolnjevanju Razvojnih ciljev tisočletja (Dollar 2008a) (glej graf 6.5). Dollar v svojem uradnem komentarju pravi, da so se statistike spričo spremenjene metodologije merjenja revščine spremenile tako, da je ocena Svetovne banke, ki se je ob začetku reform gibala okrog 64 % prebivalstva, živečega pod statistično mejo dolar na dan, po novih meritvah zrasla na 71 do 77 %. »Mislili smo, da se je med reformami iz revščine izvilo 54 % ogromne kitajske populacije. Izpopolnjena ocena bo okrog 59 % (Dollar 2008b). Dollar dodaja: »Kjerkoli zarišete mejo revščine, Kitajska dobi za njeno odpravljanje zlato medaljo (Dollar 2008a).«

Graf 6.5: Razvojni cilji tisočletja (MDG) 1990 – 2007

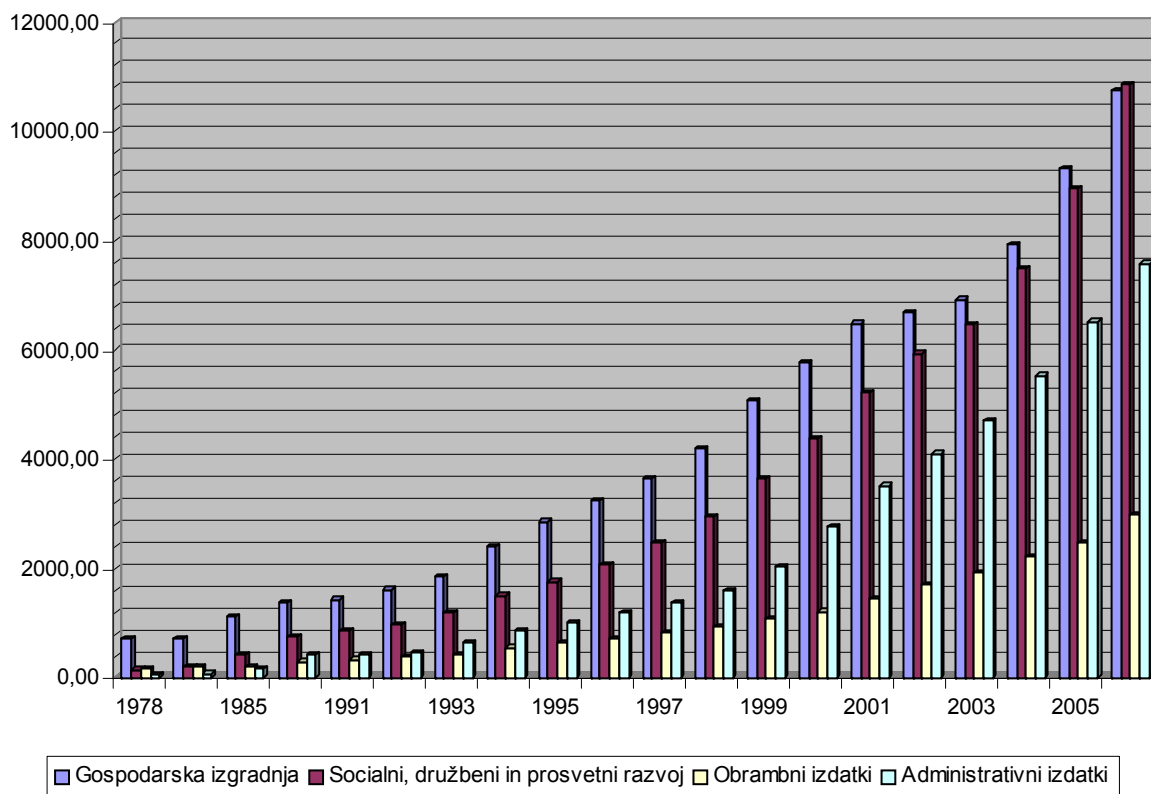

VIR: Svetovna banka (2008b).

V tem obdobju se je pod njeno jurisdikcijo izpod britanske nadoblasti – v tretje tisočletje segajoč kolonialni anahronizem - vrnil Hong Kong, centralna vlada je razglasila doktrino »dveh sistemov, vendar ene države«, Ljudska republika pa je postala po kupni moči postala drugo največje svetovno gospodarstvo. Študija, ki sta jo opravila Won W. Koo in Jianqiang Lou z Državne univerze v Severni Dakoti (Won in Jianqiang 2002), razkriva da je delo kot produkcijski faktor pri kitajskem gospodarskem uspehu predvsem v zgodnji fazi igralo pomembno vlogo in da je drugi produkcijski faktor - kapital - močno pripomogel k rasti industrijskega sektorja, izsledki pa kažejo na občuten prispevek mednarodne menjave k ekonomski rasti. Leta 2004 je delež Kitajske predstavljal tretjino svetovne gospodarske rasti, polovico svetovnega povpraševanja po kovinah ter tretjino svetovnega povpraševanja po surovi nafti, v tem času pa je država dosegla 14 odstotni delež v svetovnem gospodarstvu (v letu 2007 je delež že presegel 15 %) (Geostrategie 2007).

V letu 2005 je po podatkih Svetovne banke glede na pariteto kupne moči (PPP) kot drugo najmočnejše svetovno gospodarstvo (glej graf 6.2) prehitela Japonsko in se uvrstila na drugo mesto za Združenimi državami Amerike (Svetovna banka 2008).

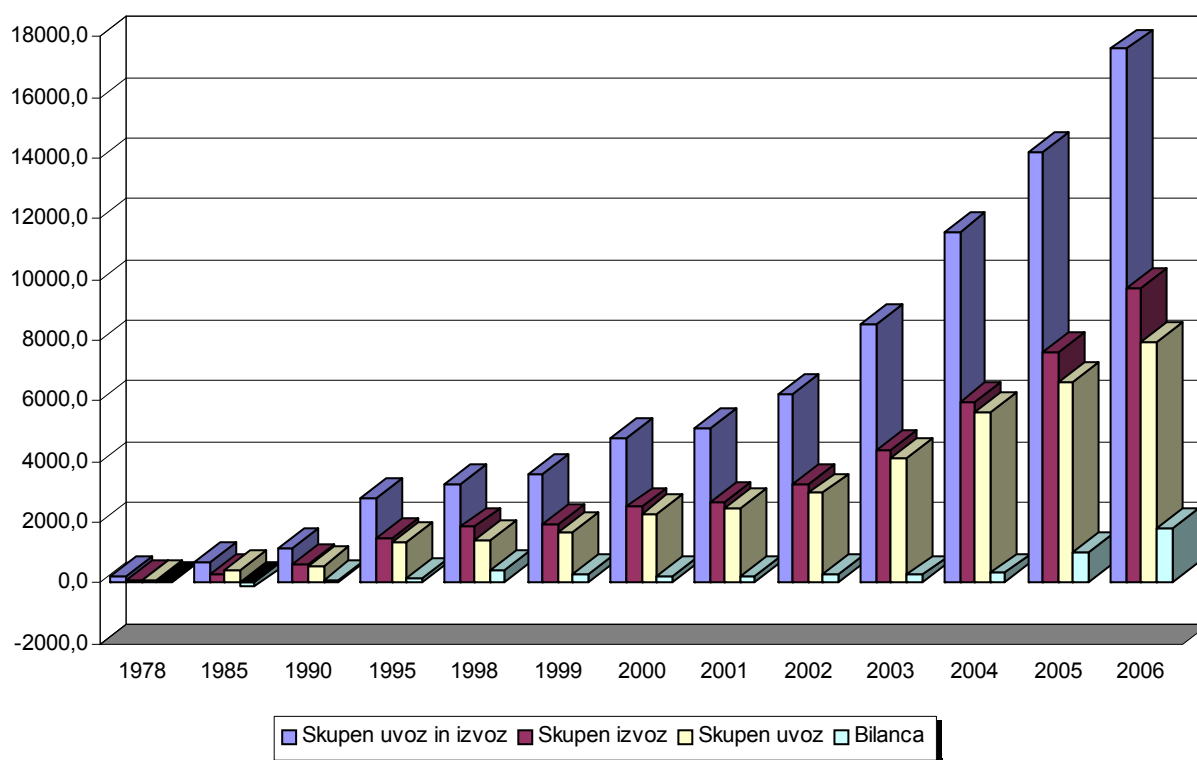
Graf 6.6: Izdatki centralne vlade 1978 – 2003 (v milijardah RMB)

VIR: Statistični urad LR Kitajske (2007).

Januarja 2006 je kot prva država na svetu javno objavila zunanjetrgovinsko statistiko za leto 2005: suficit trgovske bilance (brez Hong Konga) je prvič presegel mejo 100 milijard ameriških dolarjev (Kitajska je izvozila za 762 milijard US\$ (28 % rast v primerjavi z letom 2004), uvozila pa za 660 milijard blaga (18 % rast) (po podatkih Svetovne banke (Svetovna banka 2008b) je uvoz znašal 628 milijard US\$, kar presežek poviša na več kot 134 milijard US\$), kar predstavlja trikratno vrednost presežka iz leta poprej. Z obsegom menjave 1422 milijard US\$ (trikratnik mednarodne menjave afriške celine) je Tisočletni imperij zasedel tretje mesto na lestvici svetovnih gospodarskih velesil za Združenimi državami (2400 milijard US\$) in Nemčijo (1600 milijard US\$) (Gharbi 2006).

Graf 6.7. Trgovinska bilanca 1978 – 2006 (v milijonih USS)

VIR: Statistični urad LR Kitajske (2007).

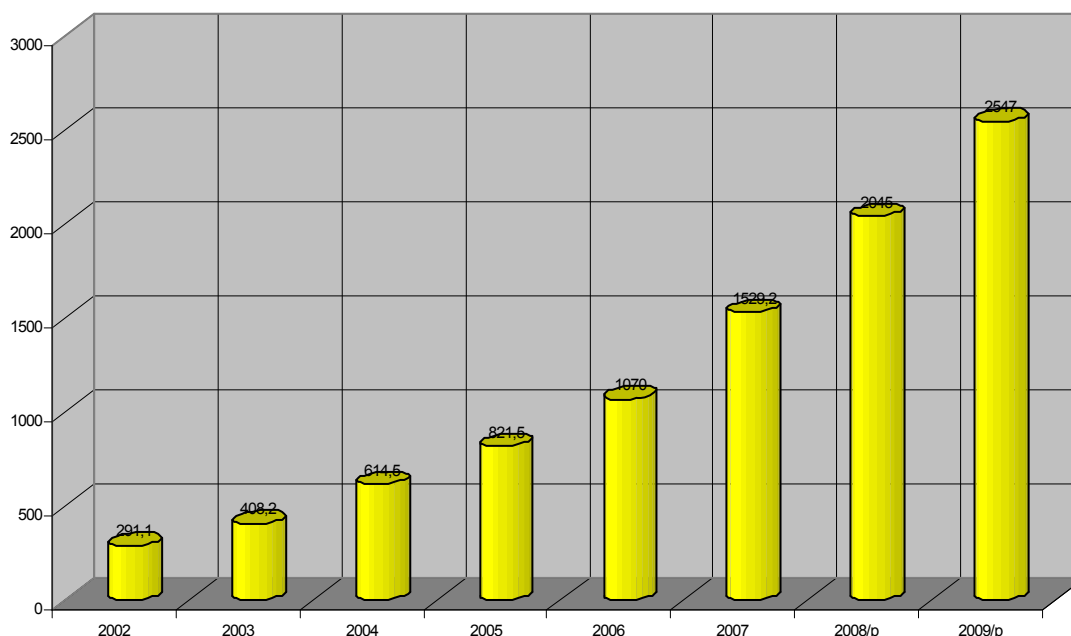
V tako spremenjenem geopolitičnem položaju, z doseženo stopnjo razvoja in močjo ter vplivom (Maddison 2007), ki je iz tega izhajal, je Kitajska lahko pričela v velikem zamahu uresničevati zunanjepolitične usmeritve in jih prilagajati vizijam, ki jim je želela slediti na notranjepolitičnem področju.

6.3 Vodilna gospodarska velesila prihodnosti

Kitajska je v nekaj desetletjih prehodila pot od šibke, zaprte in nekonkurenčne, polfevdalne družbe do ekonomske sile svetovnih razsežnosti (z močno razvitim industrijskim, poleg realnega tudi naglo razvijajočim se finančnim sektorjem) in postala upoštevanja vreden globalni igralec. To je pot, za katero je večina drugih držav v ugodnejših pogojih potrebovala stoletja. Kljub trendom, ki ob aktualni krizi neoliberalne paradigme kažejo na umirjanje gospodarske rasti in s tem posledično na prilagajanje eksponentnih krivulj rasti ostalih gospodarskih kazalcev, ostajajo napovedi globalnih institucij za rast kitajskega in širše

azijskega gospodarstva tudi za vnaprej optimistične. Predvsem pa še vedno močno vodijo v primerjalnih analizah taistih kazalcev katerekoli druge svetovne statistične regije.

Graf 6.8: Devizne rezerve LR Kitajske (milijarde US\$)

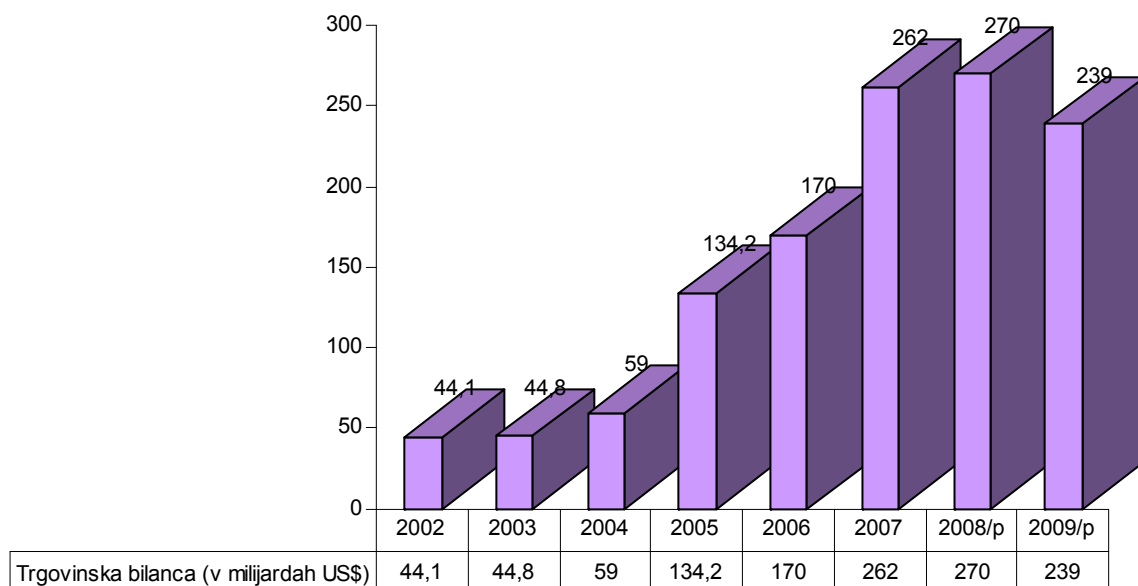
VIR: Svetovna banka (2008b).

Kot je na podlagi analize strokovnjaka Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) in profesorja na Univerzi v Oxfordu in Univerze v Groningenu Angusa Maddisona že leta 1999 v magazinu Jeune Afrique zapisal Samir Gharbi, naj bi po projekcijah omenjene analize Kitajska s tem, ko bi njen BDP dosegel 9406 milijard US\$ (v primerjavi z BDP-jem Združenih držav, ki naj bi ob nespremenjenih tečajnih razmerjih znašal 9338 milijard), leta 2015 postala prva gospodarska sila sveta. S tem bi Kitajska ponovno prevzela mesto, ki ga je izgubila leta 1890 prav na račun ZDA.

Domači dohodek na prebivalca naj bi v Afriki v dvajsetih letih zrasel za 23 odstotkov, v primerjavi s Kitajsko, kjer bo rast 140 odstotna, ali Indijo (99 %) (Maddison 1999)¹⁶.

¹⁶ Maddison, Angus. 1999. *L'Economie chinoise: une perspective historique*. Paris: OECD v Gharbi (1999).

Graf 6.9: Trgovinska bilanca LR Kitajske (milijarde US\$)

VIR: Svetovna banka (2008b).

Kitajski BDP na prebivalca se je kot posledica uspešno izpeljanih reform v obdobju do leta 1995 večal za 6 odstotkov letno, z izjemo korejskega hitreje od kateregakoli drugega azijskega gospodarstva, štirikrat hitreje od ameriškega (1,5 % na leto) in šestkrat hitreje od svetovnega povprečja (Maddison 1998, 4. poglavje). Delež kitajskega BDP v primerjavi s svetovnim je v obdobju reform zrasel od 5 na več kot 15 odstotkov v letu 2005, s čimer je Kitajska glede na primerjavo kupne moči postala drugo svetovno gospodarstvo za Združenimi državami (Maddison 1998, 4. poglavje).

Visoka gospodarska rast je Ljudski republiki v okviru konjunktore ob smotrno vodenih makroekonomskih politikah omogočila akumulacijo velikanskih količin denarne mase, tako da je dosegla največje znane devizne rezerve vseh časov, ki so na dan 31. 12. 2007 znašale 1529 milijard ameriških dolarjev, po podatkih Svetovne banke pa so že v septembru dosegle za celotno fiskalno leto 2008 predvidenih 1987 milijard US\$ (Svetovna banka 2008e). Po napovedi v pravkar izdanem četrtletnem almanahu ta iste ustanove bodo do konca leta dosegle 2045 milijard ameriških dolarjev (Svetovna banka 2008d) (po podatkih strokovnjakov *Bank of New York* so rezerve naraščale s trendom 30 milijonov dolarjev na uro, kar je samo v letu

2006 nanese 246 milijard US\$) (Gharbi 2007), izračunana količina za leto 2008 pa ob upoštevanju napovedi Svetovne banke pokaže številko 53 milijonov US\$ na uro (glej graf 6.8).

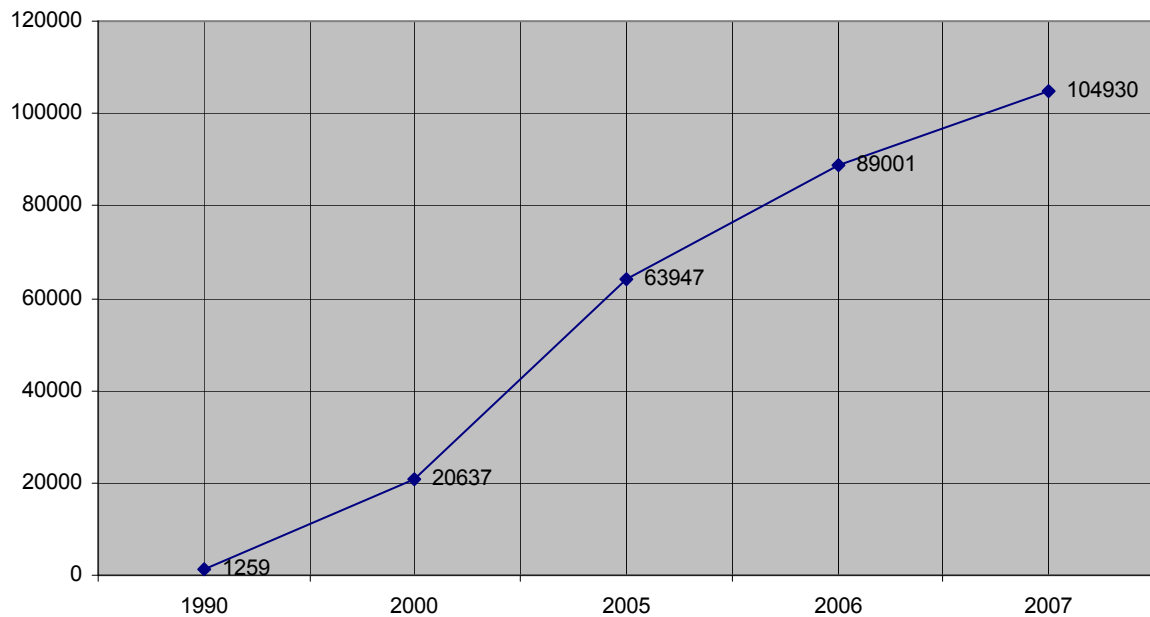
Mednarodna trgovina kot eden izmed pomembnih virov dohodka nacionalnih gospodarstev je v zadnjem desetletju strmo naraščala (glej graf 6.9) in kljub napovedim Svetovne banke o zniževanju prihodkov iz tega vira v letu 2009 (in zniževanju gospodarske rasti kot posledice svetovne finančne krize in manj domačih ekonomskih razmerij), številke in deleži, predvsem pa njihovi trendi še vedno ostajajo visoko nad povprečjem industrijskih držav Zahoda.

7 Razvoj sodelovanja z Afriko

7.1 Kitajsko oziranje za strateškimi partnerji

V novih okoliščinah in z ozirom na možnosti in potrebe, ki jih je prinašala velikanska gospodarska rast in ob zavedanju, da ji navkljub obsežnim področjem med Rumenim morjem in mongolskimi stepami ter od mandžurskih provinc na severu do Macaa na jugu za vzdrževanje strme gospodarske rasti in trajnostnega razvoja primanjkuje strateških surovin, se je Kitajska začela ozirati po zanesljivih političnih in gospodarskih partnerjih, ki bi ji pri tem lahko pomagali. Leta 1993 je postala neto uvoznik surove nafte (glej graf 7.1), danes pa je za Združenimi državami Amerike drugi svetovni porabnik te surovine (Eshuis 2008). Rast kitajskega povpraševanja po naftnih derivatih za obdobje med 2001 in 2025 je ocenjena na 156 odstotkov (Van de Looy 2006).

Graf 7.1: Uvoz surove nafte 1990 – 2007 (v milijonih US\$)

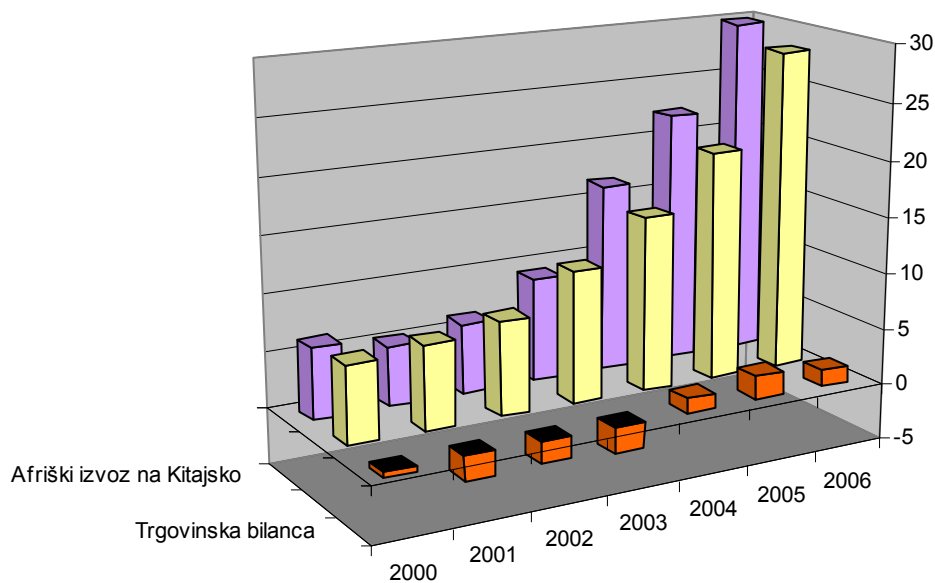
VIR: Svetovna trgovinska organizacija (2008).

Kitajska je afriške države podpirala v njihovem boju za neodvisnost, afriške države, ki predstavljajo več kot tretjino članstva OZN (Niquet 2007), pa so Kitajski pripomogle k legitimnemu prevzemanju sedeža stalne članice Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov (VS OZN) namesto Tajvana v začetku 70. let in pri vrsti drugih pomembnih vprašanj. Kar je bilo z načeli *miroljubnega sobivanja* sklenjeno leta 1955 na konferenci v Bandungu in se po notranji konsolidaciji na Kitajskem v 70. letih razvijalo v medsebojni pomoči pretežno v sferi političnega, se je z Dengovimi reformami intenzivno širilo na gospodarsko področje. V tem času je tudi kitajska zunanja politika dajala velik poudarek dejavnostim, ki so bile usmerjene v oživljanje ekonomije in razmah trgovinskih odnosov. Kot pravi Van de Looyeva (2006), je bilo »po mnenju Kitajcev mirno okolje nujno za razvoj trdnega gospodarstva, /.../ stabilnost pa je postala glavna tema kitajske politike do Afrike.«

Ljudska republika je po letu 1980 pokazala oživiljen interes (Konings 2007) in se po obdobju relativne odsotnosti vrnila v Afriko, interes črne celine napram Kitajski pa je komplementaren z dobršnim delom tega, kar ponuja Peking (Konings 2007). Za podporo državam afriškega kontinenta je bila Kitajska tudi geopolitično motivirana, saj je tako nasprotovala velesilam in izpodbijala hegemonijo Zahoda na afriških tleh (Van de Looy 2006) in sicer. Po mnenju

direktorice Centra Asie Ifri in predavateljice na CID – Ecole militaire¹⁷ so vpliv kitajske vsenavzočnosti, nizki proizvodni stroški in cena storitev ter popolna odsotnost kakršnegakoli pogojevanja celoten afriški kontinent preželi s pristnim »kitajski/m/ model/om/« (Niquet 2007), ki surovine menja za potrošne dobrine, obenem pa predstavlja neposredno alternativo zahodnemu in japonskemu modelu sodelovanja in razvojne pomoči (Niquet 2007). Politični in strateški vidik kitajskih interesov se dopolnjuje z veliko raznovrstnostjo gospodarske navzočnosti, katere pomen hitro narašča. Pomen Afrike za Kitajsko je dvovalenten, saj Peking Afriko vidi kot nahajališče naravnih resursov in obenem kot ogromno tržišče za svoje izdelke (Niquet 2007), podatki pa že nekaj časa nakazujejo naraščajoč trend pozitivnih gospodarskih učinkov tudi na strani afriških partnerjev.

Graf 7.2: Menjava Afrika – Kitajska 2000 – 2006 (mlrd. US\$ in %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
■ Trgovinska bilanca	-0,5	-2,1	-2	-2,4	1,3	2,1	1,5
■ Afriški uvoz s Kitajske	6,8	7,4	8,3	11,6	15,4	20,2	28,4
■ Afriški izvoz na Kitajsko	6,3	5,3	6,2	9,2	16,7	22,3	29,9

VIR: Wang (2007).

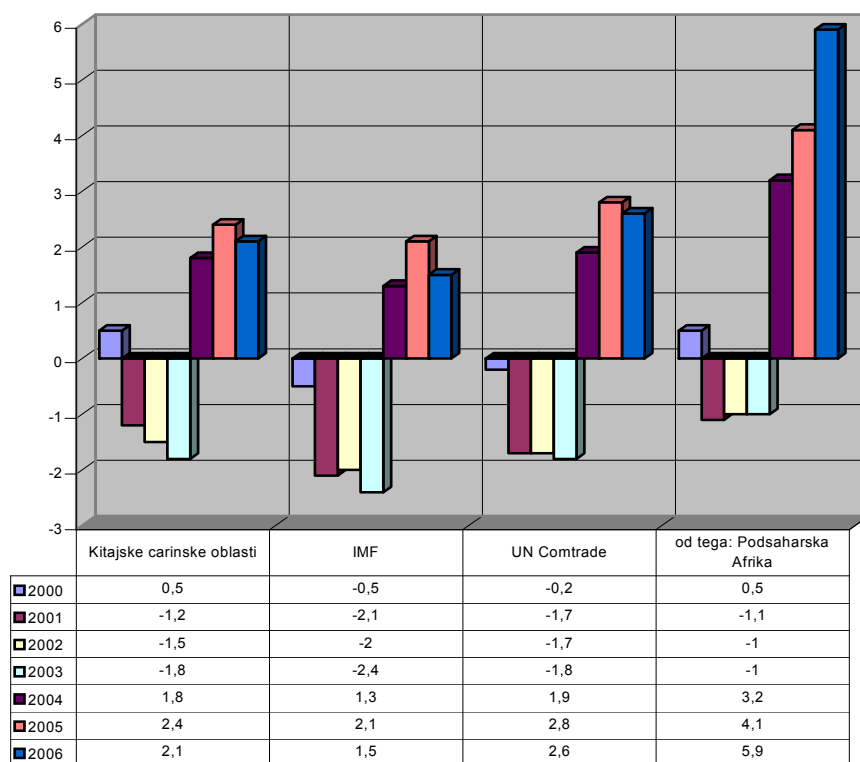
¹⁷ College interarmees de defense.

Kot opozarja Thompson, pa je kitajsko-afriške odnose treba videti v širšem kontekstu, saj je »kitajski ugled in pošten odnos v Afriki rezultat dolgoletnih vlaganj v gradnjo odnosov skozi pomoč, blagovno menjavo ter kulturno in industrijsko izmenjavo – ne le [kot] stranski proizvod cvetoče kitajske ekonomije in naraščajočih potreb po afriških surovinah« (Thompson 2006).

7.2 Strateško partnerstvo prinese obojestranske koristi

Kitajsko-afriški odnosi se seveda ne začnejo z vzpostavitvijo strateškega partnerstva, drži pa, da je bil večino obdobja, ki je predhodilo formalizaciji odnosov med partnericami konec 20. stoletja - če sploh - poudarek na vzdrževanju političnih odnosov, medtem ko je bilo gospodarsko sodelovanje omejenega obsega. Zato pa je le-to med afriškimi državami in LR Kitajsko dobilo konkretne obrise in doživelo strm vzpon na prelomu tisočletja s formalno sklenjenim strateškim zavezništvom, kar nam danes že potrjujejo številni podatki različnih virov.

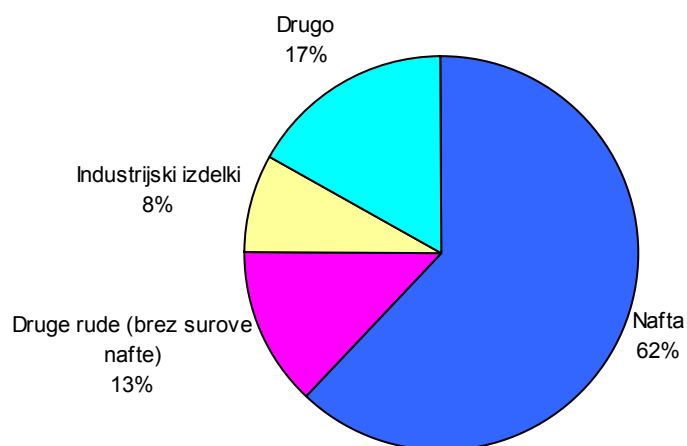
Graf 7.3: Trgovinska bilanca Kitajska – Afrika 2000 – 2006 (rast v %)

VIR: Wang (2007), UNCOMTRADE (2008), Statistični urad LR Kitajske (2007).

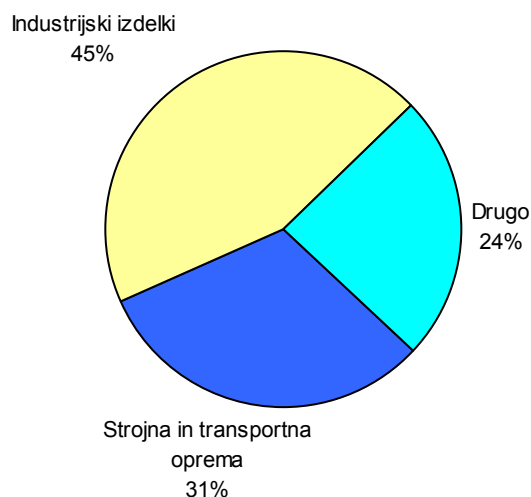
Kot je razvidno iz primerjave podatkov Mednarodnega denarnega sklada, Agencije OZN za trgovino (UNCOMTRADE) in kitajskih carinskih oblasti (glej graf 7.2), je blagovna menjava med regijama pričela strmo naraščati okrog leta 2000. Afriški izvoz na Kitajsko je med leti 2001 in 2006 naraščal z več kot 40 % letno stopnjo rasti in tako od 5.3 milijarde US\$ (po podatkih IMF) leta 2001 narasel na 29.9 milijarde US\$ konec omenjenega obdobja. Večinski del te menjave je odpadel na Podsaharsko Afriko, ki je v letu 2006 v afriško izvozno kvoto prispevala 85 odstotkov (Wang 2007). Zanimiv je podatek, da se je presežek – če je v začetku pozitivno bilanco v menjavi z Afriko še izkazovala Kitajska – že leta 2004 prevesil v korist afriške strani v partnerstvu (glej graf 7.3). Izvoz v pretežnem delu sestavljajo naravni viri, od katerih je najpomembnejša surova nafta: okrog 25 odstotkov kitajskega uvoza surove nafte izhaja iz Afrike, kjer so njeni glavni partnerji Angola, Sudan, Nigerija in Čad (Van de Looy 2006). Preostali izvoz v veliki večini predstavljajo železova ruda, bombaž, stavbni les in minerali (glej graf 7.4).

Graf 7.4: Afriški izvoz na Kitajsko v letu 2006 – struktura v %

VIR: UNCOMTRADE (2008).

Graf 7.5: Afriški uvoz s Kitajske 2006 - struktura v %

VIR: UNCOMTRADE (2008).

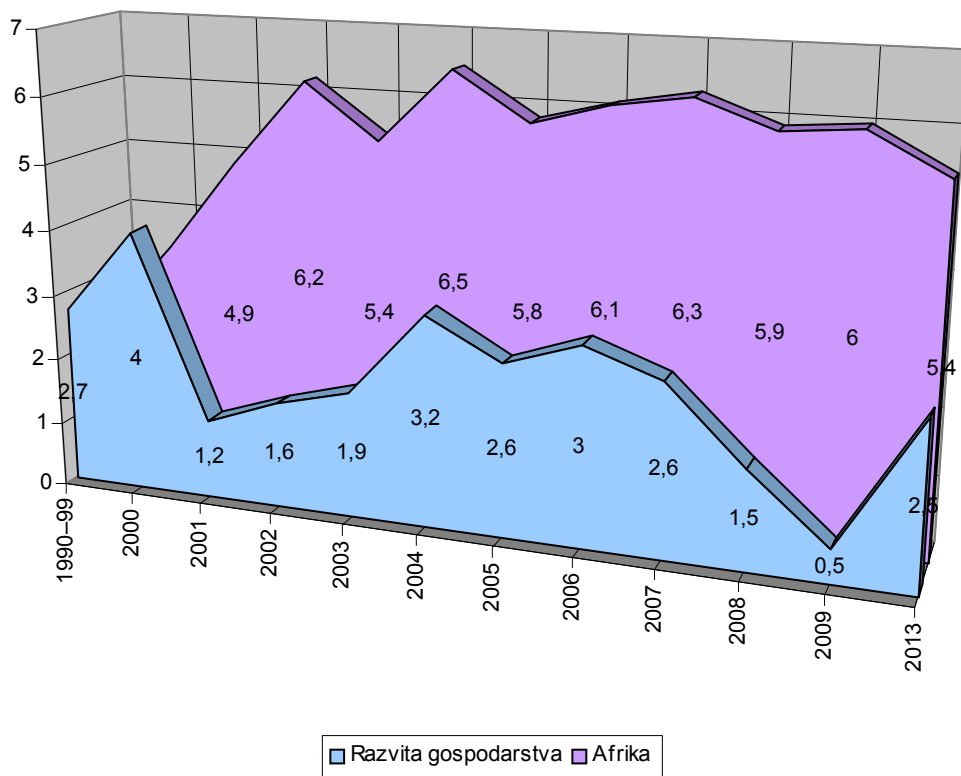
V istem statističnem obdobju se je afriški uvoz s Kitajske, ki ga pretežno zastopajo države z velikim številom prebivalstva kot so Alžirija, Egipt, Južna Afrika in Nigerija, početveril in v letu 2006 dosegel 26,7 milijarde US\$ (po podatkih UNCOMTRADE¹⁸ 26,8 mlrd. US\$, IMF-a 28,4 mlrd. US\$) (glej graf 7.5).

Looyeva ugotavlja, da trenutni gospodarski odnosi med Kitajsko in Afriko »vključujejo visoko stopnjo vlaganj kitajskih podjetij v Afriki skozi gradbeniške naložbe v razvoj infrastrukture, poslopja in tovarne« (Van de Looy 2006). Avtorica nadalje zaznava prednosti okrepljenih odnosov s Kitajsko, saj le-ti afriškim državam zdaj, ko niso več popolnoma odvisne od Zahoda, prinašajo prednost širšega manevrskega prostora (Van de Looy 2006).

Več o kitajskih naložbah v Afriki v prilogi A: Kitajska pomoč po državah.

¹⁸ Agencija Organizacije združenih narodov za trgovino

Graf 7.6: Rast bruto domačega proizvoda afriških gospodarstev (v %)

VIR: Wang (2007).

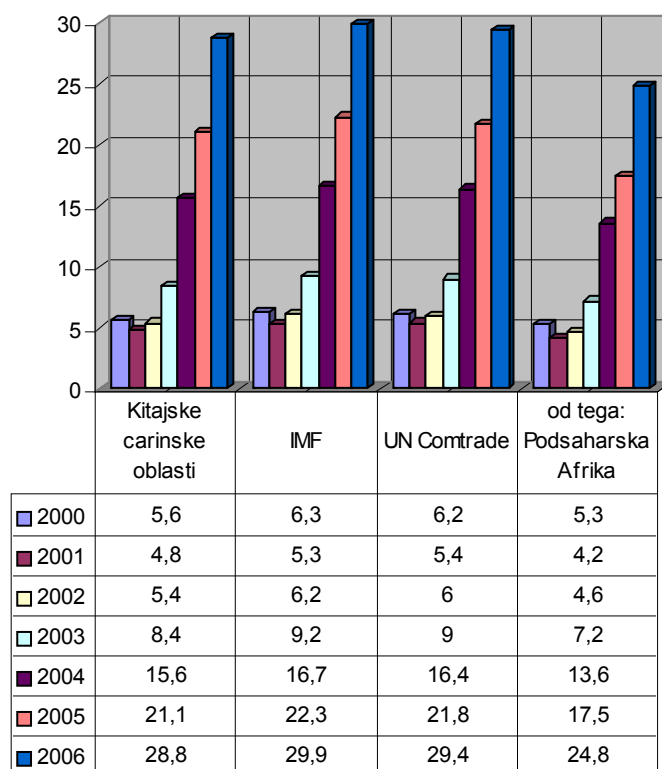
Londonski *Economist* je v dneh pred zgodovinskim srečanjem partnerjev v Pekingu leta 2006 poročal, da so visoke maloprodajne cene surovin /kot posledica kitajskega povpraševanja/ dobre za večino Afrike. »Višje cene v kombinaciji z višjo produktivnostjo so pomagale lokalnim gospodarstvom. Realni bruto domači proizvod Podsaharske Afrike je v obdobju 2001-04 rasel povprečno za 4,4 odstotka letno v primerjavi z 2,6 odstotka v obdobju predhodnih treh let (glej graf 7.6). Afriško gospodarstvo je v letu 2005 zraslo za 5,5 odstotka, za leto 2006 in naslednje leto pa je pričakovana rast še višja« (The Economist 2006).

Voice of America v svoji spletni izdaji navaja izjavo dr. Petra Lewisa, predstojnika na oddelku za afriške študije Univerze Johna Hopkinsa iz Washingtona, da je »odkrit kitajski odnos z Afriko nemara najpomembnejše gospodarsko dogajanje na celini v modernih časih« (Taylor 2007). Dodaja pogled profesorice na Mednarodni poslovni šoli Ameriške Univerze Deborah Brautigam, ki pravi, da so »podobe, ki jih o Afriki prikazujejo na Kitajskem zelo drugačne od tistih, ki jih o Afriki vidimo na Zahodu. Na Kitajskem je Afrika predstavljena kot

kontinent priložnosti, kot kontinent na pohodu, celina ki ni obrobna, temveč je v središču» (Taylor 2007).

Dr. Ekoue Amaizo, ekonomist pri UNIDO, Agenciji OZN za industrijski razvoj, je v svojem pismu uredniku revije *African Business* marca 2007 zapisal, da Kitajska s tem, ko Afričanom ponuja »privlačne« cene za njihovo blago, gradi novo infrastrukturo in spodbuja industrializacijo črne celine. Tako močno konkurira zgodovinskim odjemalcem in dobaviteljem Afrike (glej graf 7.7). Obenem se avtor sprašuje, kateri razumen razlog bi lahko Afriko odvrnil od sodelovanja z deželo, ki je uspela v manj kot tridesetih letih zmanjšati število revnega kmečkega prebivalstva z 250 na 21 milijonov? (Amaizo 2007).

Graf 7.7: Afriški izvoz na Kitajsko 2000 – 2006 (milijarde US\$)

VIR: Wang (2007), UNCOMTRADE (2008), Statistični urad LR Kitajske (2007).

8 Sklep

Kitajska je največja svetovna država v razvoju, Afrika pa je celina z največjim številom držav v razvoju. Znatno kitajski gospodarski razvoj je pritegnil pozornost številnih svetovnih analitikov ter jih napeljal k razmišljanju o njenih mednarodnih namerah in ciljih. Kot pravi David Dollar, direktor oddelka Svetovne banke za Kitajsko, je ta vzhodnoazijska država najuspešnejša razvojna zgodba v sodobni dobi globalizacije in da druge države v razvoju vsekakor zanima razlaga te impresivne rasti (Dollar 2008c). Česa se lahko države v razvoju naučijo od Kitajske, države, ki je bila leta 1980 ena najrevnejših držav na svetu? Po njegovem so potrebni poudarki na štirih osnovnih sklopih reform oziroma investicijskih tokov: poleg programa, ki ga Kitajci sami imenujejo »Spremeni sistem, odpri vrata« in pomeni spremenjeno lastniško strukturo gospodarstva in liberalizacijo trgovine ter tujih investicij še lekcije, ki vključuje izgradnjo visokokakovostne infrastrukture, saj so po Dollarjevih besedah »kakovostne kitajske ceste, zanesljiv elektroenergetski sistem, pristanišča, zgrajena po svetovnih standardih ter odlična pokritost mobilnega telefonskega signala preko celotnega ozemlja očitna vsakemu obiskovalcu.« Četrta stvar, ki se jo lahko države v razvoju naučijo od azijske velikanke, je velika kitajska pozornost, namenjena kmetijstvu in razvoju podeželja, dopolnjena z ruralno-urbanim preseljevanjem (Dollar 2008c).

Kitajski položaj v mednarodni skupnosti narodov, ko se lahko hkrati prišteva tako k razvitim gospodarstvom kot med države v razvoju, je edinstven. Ta dvojni status ji daje znatno politično in diplomatsko prednost pri zasledovanju lastnih interesov. Njene vezi s Tretjim svetom segajo v čas Bandunške konference, ki je sodelujoče prepričala o potrebi po ponovni vzpostavitvi dostojanstva in nujnem prevzemu nadzora nad lastno usodo. Skozi leta je usmeritev zunanje politike spremenila »od nasprotovanja do sodelovanja, od revolucije do gospodarskega razvoja in od izolacije do mednarodnega udejstvovanja« (Muekalia 2004).

Po Maovi smrti je večji poudarek namenila gospodarskemu razvoju, spričo spremenjenih geopolitičnih razmerij pa je po razpadu Sovjetske zveze ostala skoraj logična izbira držav Tretjega sveta.

Sodobno udejstvovanje Kitajske na črni celini odraža njeno novo in ambiciozno vizijo. Konec tisočletja je zaznamoval njen namen poseči onkraj dvostranskih odnosov in celino sprejeti kot

enotno tržišče in partnerja, s katerim si prizadevata za »nastanek novega svetovnega reda« (Muekalia 2004).

Medtem ko so kitajska gospodarska rast, posledično povpraševanje in s tem povišanje cen surovin pozitivno vplivali na rast afriških gospodarstev, je k izboljševanju položaja afriških držav pripomogel tudi odpis dolgov, gradnja prepotrebne infrastrukture, vlaganje v javno zdravstvo in šolstvo, izobraževanje afriških študentov, kitajska razvojna pomoč in tuje neposredne investicije v njihova gospodarstva. Rečemo lahko, da ima rastoča kitajska navzočnost bolj gospodarski kot politični obraz (Besada 2008), prav tako pa ni skrivnost, da »Kitajska z Afriko vstopa v dolgoročno partnerstvo za mednarodno vodstvo, trge, energijo in prostor« (Muekalia 2004).

Po poročilih Centra za inovacije v mednarodnem vodenju iz Toronta je odpis dolgov in dotok pomoči iz Kitajske prispeval k infrastrukturnemu razvoju afriških držav, ki dokazuje, da le-ta predstavlja ključ k politični stabilnosti. »Posebej pomembni so kitajski izobraževalni in zdravstveni programi, ki so prepoznani kot nosilci osrednje vloge v zmanjševanju revščine, dohodkovne neenakosti in brezposelnosti.« Omenjene infrastrukturne spremembe pa afriškim državam omogočajo zaščito drugih kreditnih obveznosti in investicijskih priložnosti, kar prispeva k nadaljnjemu razvoju (Besada 2008).

S podobnim trendom, kot raste menjava med regijama, rastejo tudi TNI (približno 30 % letno). Omeniti je potrebno, da so bile začetne osnove nizke in da so trenutni obsegi trgovine in investicij še vedno nizki v primerjavi z ostalimi partnerskimi regijami, vendar pa količine hitro naraščajo.

»V zadnjem desetletju je kitajska razvojna pomoč v Afriko prihajala v številnih različicah. Gradbene, zdravstvene in agrikulturne ekipe so Afričanom zagotavljale tehnično podporo že od 60. let 20. stoletja, to pa se je v 80. letih še pospešilo. Kitajci so na različnih področjih izšolali skoraj 15 tisoč ljudi« (Besada 2008).

Kitajsko-Afriško trgovanje s surovo nafto, ki se zaradi kitajskega usmerjanja na partnerstvo z afriškimi podjetji v razvojnih infrastrukturnih projektih hitro razvija, »Afričani pogosto vidijo vzajemno bolj koristno kot menjavo z državami OECD-ja« (Besada 2008), obenem pa »Afrika verjetno predstavlja zadnja pomembnejša nahajališča surove nafte, nad katerimi ne

bdijo zahodna energetska podjetja, in so kot takšna dostopna za investicije kitajskih podjetij.« (Besada 2008).

Afrika je v zadnjem desetletju doživela znaten napredek. Stabilizirala je lastna gospodarstva in svoje fiskalne in makroekonomske politike, na obzorju pa se kažejo nove priložnosti. Napovedi gospodarske rasti ostajajo nad petimi odstotki, interes tujine pa - tako z vzhoda kot z zahoda - še vedno narašča. Pozitivnim spremembam navkljub pa Afriko čaka še vrsta izzivov preden bo zavzela mesto, ki ji na svetovnem odru pripada.

Čeprav se v medijih pojavljajo tudi ocene o neenakopravnem odnosu Kitajcev do Afrike, poročilo CIGI pravi, da je v širših okvirih tovrstne namige potrebno »postaviti na stran v primerjavi z velikimi koristmi, ki se stekajo v Afriko na račun kitajske vpletenosti« (Besada 2008).

Jasno je, da bo povpraševanje po naravnih virih z namenom izboljševanja gospodarske rasti določalo mednarodne odnose v bližnji prihodnosti. Kot zaključuje poročilo Centra za inovacije v mednarodnem vodenju, je »/K/itajska v Afriki visoko pozitivna zgodba za Afriko in za kontinent ponuja še veliko bolj obetavno prihodnost« (Besada 2008).

Z ozirom na trende, napovedi in stanje na terenu je navkljub prilagojenim projekcijam še vnaprej pričakovati rast azijskih in s tem kitajskega gospodarstva, kar bo v prihodnosti ugodno vplivalo na rast razvijajočih se afriških gospodarstev. S to trditvijo in na podlagi podatkov tako kitajskih kot afriških, predvsem pa virov kot so Mednarodni denarni sklad, Svetovna banka, OECD ali specializirane agencije Organizacije združenih narodov (in številnih drugih) ugotavljam tudi korelacijo med aktualnimi gospodarskimi gibanji in v uvodu zastavljeno hipotezo.

9 Literatura

Agencija OZN za trgovino. 2008. *United Nations Commodity Trade Statistics Database*. Dostopno prek: <http://comtrade.un.org/pb/SpecialTables.aspx?y=2006> (1. december 2008).

Amaizo, Yves Ekoue. 2007. China-Africa: a win-win strategy. *African Business*, 1. marec. Dostopno prek: http://www.thefreelibrary.com/_/print/PrintArticle.aspx?id=160752367 (23. november 2008).

Angus Maddison homepage. 2007. Dostopno prek: www.ggdc.net/Maddison (31. oktober 2008).

Besada, Hany, Yang Wang in John Whalley. 2008. China's Growing Economic Presence in Africa. *Centre for International Governance Innovation*, 6/10. Dostopno prek: www.cigionline.org/publications (22. november 2008).

Brown, L.R. 1995. *Who will feed China: Wake-up call for a small planet*. San Diego: World Watch Institute.

Chinagate. 2002. *Africa: Top option for China's agricultural investment*, 28. september. Dostopno prek: www.chinagate.com.cn/english/2925.htm (21. november 2008).

Delo. 2006. Kitajska in Afrika skupaj v 21. stoletje, (6. november). Dostopno prek: <http://www.delo.si/clanek/32730> (15. julij 2008).

Delo.si. 2005. Če nameravaš bombardirati državo, ji tega ne napoveduješ tri leta, 1. April. Dostopno prek: <http://www.delo.si/clanek/8735> (2. november 2008).

Dolinar, Ksenija, ur. 1988. *Leksikon Cankarjeve založbe*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Dollar, David. 2008a. New global poverty estimates confirm China's leading role in meeting MDGs. *World Bank Group*, 26. avgust. Dostopno prek: <http://eapblog.worldbank.org/content/new-global-poverty-estimates-confirm-china%E2%80%99s-leading-role-in-meeting-mdgs> (21. november 2008).

- - - 2008b. New PPP reveal China has had more poverty reduction than we thought. *World Bank Group*, 3. april. Dostopno prek: <http://eapblog.worldbank.org/content/new-ppps-reveal-china-has-had-more-poverty-reduction-than-we-thought> (21. november 2008).

- - - 2008c. Lessons from China for Africa. *World Bank Group*. Dostopno prek: http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/IW3P/IB/2008/02/25/000158349_20080225161200/Rendered/PDF/wps4531.pdf (26. oktober 2008).

Eshuis, Karen Anne. 2008. *The China-Africa Summit »A comparison between Western and Chinese media reports«*. Dostopno prek: www.footnote.nl/upload/C-A%20SUMMIT%202_1163559771.doc (17. november 2008).

Forum za Kitajsko-Afriško sodelovanje. 2004. *Forum on China-Africa Cooperation-Addis Ababa Action Plan (2004-2006)*. Dostopno prek: <http://www.fmprc.gov.cn/zflt/eng/zyzl/hywj/t157710.htm> (27. november 2008).

Forum za Kitajsko-Afriško sodelovanje. 2006a. *Forum on China-Africa Cooperation Beijing Action Plan (2007 – 2009)*. Sprejet 16. novembra. Dostopno prek: <http://www.fmprc.gov.cn/zflt/eng/zyzl/hywj/t280369.htm> (16.11.2006).

- - - 2006b. *Economic and trade cooperation*. Sprejet 21. september. Dostopno prek: <http://www.focac.org/eng/zfgx/t463749.htm> (19. november 2008).

- - - 2006c. *China's African Policy*. Dostopno prek: <http://www.focac.org/eng/zgdfzcc/t463748.htm> (25. november 2008).

Geostrategie. 2007. La Chine représente, non pas 5% mais 15% du PIB, 5. november. Dostopno prek: <http://www.geostrategie.com/48/la-chine-represente-non-pas-5-mais-15-du-pib> (26. november 2008).

Gharbi, Samir. 1999. La Chine, première puissance économique mondiale en 2015. *Jeune Afrique*, 9. februar. Dostopno prek: http://www.jeuneafrique.com/jeune_afrique/article_jeune_afrique.asp?art_cle=LIN09026lachi neelai (21. oktober 2008).

Gharbi, Samir. 2006. Chine: 3e puissance commerciale mondiale. *Jeune Afrique*, 15. januar. Dostopno prek: http://www.jeuneafrique.com/jeune_afrique/article_jeune_afrique.asp?art_cle=LIN15016chin eelaidn0 (15. julij 2008).

Gharbi, Samir. 2007. Chine: 30 millions de dollars par heure. *Jeune Afrique*, 11. februar. Dostopno prek: http://www.jeuneafrique.com/jeune_afrique/article_jeune_afrique.asp?art_cle=LIN11027chin eeruehr0 (15. julij 2008).

Header, Geraldo. 2003. Opening a Sino-US dialogue on Africa. *Center for Strategic & International Studies*. Dostopno prek: <http://afriquechine.com/2006/Le-gouvernement-chinois-publie-un-document-officiel-sur-sa-politique-africaine.html> (7. november 2008).

Južnič, Stane. 1979 *Kolonializem in dekolonizacija*. Ljubljana: FSPN.

Karabell, Zachery. 2008. China Will Be a Winner in the New Economy. *The Wall Street Journal*, 22. november. Dostopno prek: <http://online.wsj.com/article/SB122731205200449375.html> (24. november 2008).

Kitajska razvojna banka. 2006. *CAD-Fund*. Dostopno prek: <http://www.cdb.com.cn/english/Column.asp?ColumnId=176> (11. november 2008).

Kitajsko-Afriški razvojni sklad. 2008a. Friendly exchanges between China and Africa. Dostopno prek: <http://www.cadfund.com/en/Column.asp?ColumnID=21> (21. oktober 2008).

- - - 2008b. *Chairman's Message*. Dostopno prek: <http://www.cadfund.com/en/Column.asp?ColumnId=13> (21. oktober 2008).

Konings, Piet. 2007. China and Africa, Building a Strategic Partnership. *Journal of Developing Societies* 23(3): 341-367. Dostopno prek: <http://jds.sagepub.com/cgi/content/abstract/23/3/341> (25. november 2008).

Maddison, Angus. 1998. *Chinese Economic Performance in the Long-Run*. Paris: OECD Development Centre. Dostopno prek: <http://www.ggdc.net/Maddison/> (2. december 2008).

Ministrstvo Ljudske republike Kitajske za zunanje zadeve, Oddelek za afriške zadeve. 2006. Dostopno prek: <http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjb/zzjg/fzs/default.htm> (29. november 2008).

Ministrstvo Velike Britanije za trgovino in investicije. 2008. *Countries: China*. Dostopno prek: https://www.uktradeinvest.gov.uk/ukti/appmanager/ukti/countries?_nfls=false&_nfpb=true&_pageLabel=CountryType1&navigationPageId=/china (16. november 2008).

Ministrstvo Velike Britanije za zunanje zadeve. 2008. *China Country Profile*. Dostopno prek: <http://www.fco.gov.uk/en/about-the-fco/country-profiles/asia-oceania/china?profile=history&pg=3> (16. oktober 2008).

Muekalia, Domingos Jardo. 2004. Africa and China's Strategic Partnership. *African Security Review* 13(1). Dostopno prek: <http://www.iss.co.za/pubs/ASR/13No1/F1.pdf> (6. oktober 2008).

Needham, Joseph in Colin A. Ronan. 1995. *The Shorter Science and Civilisation in China: an Abridgement of Joseph Needham's Original Text*. Cambridge: Cambridge University Press.

Niquet, Valerie. 2007. *La strategie africaine de la Chine*. Dostopno prek: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/IMG/pdf/0805-Niquet-ANG.pdf> (30. april 2008).

Novo partnerstvo za afriški razvoj. 2005. Dostopno prek: <http://www.nepad.org/2005/files/home.php> (11. november 2008).

Pekinški vrh in tretja ministrska konferenca Foruma za Kitajsko-Afriško sodelovanje. 2006. Dostopno prek: <http://english.focacsummit.org/> (4. november 2008).

People Daily. 2000. *China's Foreign Policy*, 27. junij. Dostopno prek: <http://english.peopledaily.com.cn/china/19990914A128.html> (21. november 2008).

Rodier, Arnaud. 2008. L'Asie-Pacifique lutte contre le protectionnisme. *Le Figaro*, 21. november. Dostopno prek: <http://www.lefigaro.fr/economie/2008/11/22/04001-20081122ARTFIG00191-l-asie-pacifique-lutte-contre-le-protectionnisme-.php> (24. november 2008).

Ruogu, Li. 2008. *Promoting China-Africa Cooperation for Mutual Benefits, Exploring New Development Road for Mankind*. Dostopno prek: <http://info.worldbank.org/etools/ChinaAfricaKS/docs/ppts/S5a-Li%20Ruogu-Promting%20China-Africa%20Cooperation.pdf> (4. oktober 2008).

Salvatore, Dominick. 1999. *International Economics 6th Ed*. New York: J. Wiley & Sons.

Seunig, Peter. 2004. Najbolj rdeče sonce Vzhoda. *Revija Radar*, 312/09: 12 – 33.

Statistični urad LR Kitajske. 2007. Dostopno prek: <http://www.stats.gov.cn/english/index.htm> (25. oktober 2008).

Svetličič, Marjan in Pavle Sicherl. 2007. Države BRIK lovijo Slovenijo. *Le Monde Diplomatique v slovenščini* 07/05: 2.

Svetovna banka. 2008a. *China Quick Facts*. Dostopno prek: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/EASTASIAPACIFICEXT/C/HINAEXTN/0,,contentMDK:20680895~isCURL:Y~menuPK:318976~pagePK:1497618~piPK:217854~theSitePK:318950,00.html> (31. oktober 2008).

- - - 2008b. *Key Indicators: East Asia half-yearly Update April 2008*. Dostopno prek: http://siteresources.worldbank.org/INTEAPHALFYEARLYUPDATE/Resources/550192-1207007015255/EAPUpdate_keyindicators.pdf; Worldbank, KEY INDICATORS; EAST ASIA half-yearly UPDATE April 2008 (31. oktober 2008).

- - - 2008c. *Experience-Sharing Program on Development Between China and Africa*. Dostopno prek: <http://info.worldbank.org/etools/ChinaAfricaKS/index.htm> (8. november 2008).

- - - 2008d. *China Quarterly Update December 2008*. Dostopno prek: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/EASTASIAPACIFICEXT/C/HINAEXTN/0,,contentMDK:21989619~pagePK:1497618~piPK:217854~theSitePK:318950,00.html> (26. november 2008).

- - - 2008e. *China Quarterly Update June 2008*. Dostopno prek: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/EASTASIAPACIFICEXT/C/HINAEXTN/0,,contentMDK:21809859~pagePK:1497618~piPK:217854~theSitePK:318950,00.html> (19. oktober 2008).

Svetovna trgovinska organizacija. 2008. *International Trade Statistics 2008*. Dostopno prek: http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/its2008_e/its2008_e.pdf (25. november 2008).

Šehić, Denis in Demir Šehić, ur. 2006a. *Atlas Afrike*. Ljubljana: Monde neuf.

- - - ur. 2006b. *Atlas Azije*. Ljubljana: Monde neuf.

Taylor, Darren. 2007. Analysts Explain Significance of Evolving Relationship Between Africa and China. *NewsVOAcom*, 3. maj. Dostopno prek: <http://www.voanews.com/english/archive/2007-05/Analysts-Explain-Sinificance-of-Evolving-Relationship-Between-China-and-Africa> (24. november 2008).

The Economist. 2006. Never too late to scramble, 26. oktober. Dostopno prek: http://www.economist.com/world/africa/displaystory.cfm?story_id=8089719 (15. marec 2008).

The White House. 2008. *President Bush Attends APEC CEO Summit 2008*. Dostopno prek: <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2008/11/20081122-7.html> (24. november 2008).

Thompson Drew. 2005. China's Soft Power in Africa: From the Beijing Consensus to Health Diplomacy. *Asia Media*, 13. oktober. Dostopno prek: <http://www.asiamedia.ucla.edu/article.asp?parentid=32003> (10. november 2008).

Van de Looy, Judith. 2006. *Africa and China : A Strategic Partnership ?*. Dostopno prek: <http://www.ascleiden.nl/Pdf/wp67.pdf> (15. oktober 2008).

Wang, Jian-Ye. 2007. What Drives China's Growing Role in Africa?. *IMF Working Paper WP/07/211*. Dostopno prek: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2007/wp07211.pdf> (12. november 2008).

Won, W. Koo in Lou Jianqiang. 2002. The Role of International Trade in Chinese Development. Fargo: North Dakota State University.

Xinhuanet. 2006. Relations Sino – Africaine, Le gouvernement chinois publie un document officiel sur sa politique africaine, 12. januar. Dostopno prek: <http://afriquechine.com/2006/Le-gouvernement-chinois-publie-un-document-officiel-sur-sa-politique-africaine.html> (16. november 2008).

Zhonghua, Yan, ur. 2006a. Beijing Summit adopts declaration, highlighting China-Africa strategic partnership. *Xinhua*, 5. november. Dostopno prek: http://english.focacsummit.org/2006-11/05/content_5166.htm (16. oktober 2008).

Zhonghua, Yan, ur. 2006b. The 2nd Ministerial Conference. *Xinhua*, 19. oktober. Dostopno prek: http://news.xinhuanet.com/english/2006-10/19/content_5224992.htm (21. november 2008).

Zhonghua, Yan, ur. 2006c. Beijing Summit adopts declaration, highlighting China-Africa strategic partnership. *Xinhua*, 5. november. Dostopno prek: http://english.focacsummit.org/2006-11/05/content_5166.htm (18. november 2008).

Zhonghua, Yan, ur. 2006d. Beijing Declaration of the Forum on China-Africa Cooperation. *Xinhua*, 19. oktober. Dostopno prek: http://news.xinhuanet.com/english/2006-10/19/content_5224937.htm (18. november 2008).

Zhonghua, Yan., ur. 2007. China Willing to Strengthen Cooperation on Civilian Nuclear Energy. *Xinhua*, 17. september. Dostopno prek: www.china.org.cn/international/china_voice/2007-09/17/content_1224735.htm (10. november 2008).

10 Priloge

Priloga A: Kitajska pomoč po državah

Angola	debt relief, US\$2 billion loan
Benin	stadium, government office building, conference centre, hospital
Burkina Faso**	-
Burundi	textile mill, hydroelectric power station, highway
Cameroon	conference building, hydroelectric power station, hospitals
Cape Verde	government office building, conference hall
Chad**	-
Central African Republic	agricultural technological station, radio station, training centre, clinics
Congo (Brazzaville)	stadium, hydroelectric power station, broadcasting station, hospital, factory
Democratic Republic of Congo (DRC)	stadium, trade centre, people's palace, factories
Comoros	government office building, water supply project, people's palace
Djibouti	stadium, government office building, people's palace, housing project
Eritrea	humanitarian assistance, hospital
Equatorial Guinea	hydroelectric power station, radio station, highways
Ethiopia	highway, veterinary centre, power station, water supply project
Gabon	healthcare centre, primary school, assembly building
Gambia**	stadium, hostel, health centres
Ghana	national theatre, irrigation project, vocational training centre, hospital
Guinea	people's palace, hydroelectric power station, cinema, presidential palace
Guinea Bissau	housing project, power-generating equipment, technical cooperation
Ivory Coast	theatre, water conservation project
Lesotho	vegetable planting, convention centre, industrial park
Liberia	sugar mill, rice project, sports stadium, hospital renovation, office building
Malawi**	-
Mali	stadium, conference building, textile mill, sugar refinery, leather-processing factory, pharmacy
Mauritius	stadium, bridges, airport terminal building

Mozambique	textile mill, passenger cargo vessel, water supply project, shoe factory, parliament building, housing project
Namibia	water supply project, civil housing project
Niger	stadium, water supply project, textile mills, housing project
Nigeria	railway upgrade
Rwanda	highway, cement factory, veterinary school
Sao Tome & Principe**	-
Senegal	stadium, water conservation project
Seychelles	swimming pool, housing projects, schools
Sierra Leone	road bridges, stadium, sugar complex, office building, hydroelectric power station, civil housing
Somalia	medical teams, medicines, disaster-relief materials
South Africa*	-
Sudan*	-
Swaziland**	-
Tanzania	Tanzania-Zambia railway, textile mill, rice project, sugar factory, coal mine
Togo	conference building, sugar refinery, stadium, hospital, irrigation project
Uganda	stadium, rice projects, factories,
Zambia	Tanzania-Zambia railway, roads, factories, textile mill, water supply project
Zimbabwe	stadium, hospitals, dams, factories,

* The amount of total aid is unknown

** These countries have diplomatic ties with Taiwan

VIR: [http:// www.fmprc.gov.cn/eng/wjb/zzjg/fzs/default.htm](http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjb/zzjg/fzs/default.htm) (2006).